



GHIDUL DE INTERVENȚIE INTEGRATĂ PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA ABANDONULUI SCOLAR ȘI PENTRU LUCRUL CU COPII CU CES

Autori:

Raluca Ciuca, Coordonator

Daniela Lupu, psiholog

Georgiana Ionita, expert educație

Cristina Vlădescu, expert educație

Georgescu Alina, Trainer

Denisa Leonte, expert monitorizare

AKAKIA

București, 2023

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

CUPRINS

INTRODUCERE	4
CAPITOLUL I. ANALIZA NEVOILOR IDENTIFICATE IN SCOLILE CUPRINSE IN CADRUL PROIECTULUI.....	6
CAPITOLUL II. INSTRUMENTE METODOLOGICE	11
CAPITOLUL III. O SCHIMBARE DE PARADIGMA IN PROCESUL EDUCATIV	29
CONCLUZII.....	81

Cuvânt înainte

Mulțumim tuturor școlilor, cadrelor didactice, elevilor, colaboratorilor care ne-au ajutat în implementarea, validarea instrumentelor realizate de echipa proiectului. Mulțumim tuturor pentru feedback-ul oferit care ne-a ajutat să îmbunătățim permanent și să adaptăm metodologiile și instrumentele de lucru propuse la nevoile reale ale elevilor din grupul țintă în rândul școlilor din mediul rural unde am identificat o nevoie reală de susținere și suport.

Raluca Ciuca, Coordonator proiect

INTRODUCERE

Ghidul de intervenție integrată are ca scop prezentarea unor modalități eficiente de lucru cu copiii, părinții și mentorii care provin din școlile din mediul rural, cu precădere acolo unde riscul de abandon școlar este mare. Ghidul își propune să fie un instrument util tuturor celor care lucrează în domeniul educației și au nevoie de inspirație sau înțeleg că suntem în pragul schimbării paradigmei procesului de predare/educație din cel centrat pe curricula predefinită și uniformă la o predare centrată pe nevoile elevilor. Informațiile prezentate exemplifică rezultatele pozitive obținute în cadrul proiectului Inițiativa pentru educație-NOROC și detaliază recomandările de lucru, oferind instrumente concrete (fișă de identificare și monitorizare a copiilor în risc de abandon școlar (AȘ), metodologie de mentorat, metodologie de lucru cu părinții).

Ghidul se adresează cadrelor didactice, experților din domeniul educației dar și părinților care doresc să se familiarizeze și să înțeleagă mai bine problemele cu care se confruntă elevii în risc de abandon școlar sau cei cu nevoi speciale de învățare.

Proiectul NOROC și-a propus prin obiectivele sale să asigure accesul la educație echitabilă și de calitate prin sprijinirea și implementarea de măsuri de prevenire a abandonului școlar și de favorizare a ratei de tranziție de la educația primară la cea

gimnazială, și de la cea gimnazială la liceală în ceea ce privește minim 550 de copii aflați în situație de risc de abandon școlar și 150 de copii cu CES în 5 județe din România ce vor beneficia de măsuri de sprijin. Proiectul a urmărit generarea unui efect pozitiv pe termen lung prin îmbunătățirea calității învățământului în școlile incluse în proiect, precum și prin activitățile de mentorat cu grupurile țintă. Acestea au avut ca scop creșterea rezilienței școlare și întărirea motivației de a continua procesul educativ (pentru copiii din grupurile țintă) și de a sprijini educația copiilor (în cazul părinților și al cadrelor didactice). În același timp, prin facilitarea schimbului de experiență cu școli din Norvegia s-a accesat transferul de cunoștințe, atitudini și tehnici educaționale între cadre didactice norvegiene și române, prin care acestea din urmă au putut îmbunătăți pe termen lung calitatea educației în propriile școli.

CAPITOLUL I. ANALIZA NEVOILOR IDENTIFICATE IN SCOLILE CUPRINSE IN CADRUL PROIECTULUI

Proiectul combină într-o abordare integrată activități de îmbunătățire a calității serviciilor educaționale în școli cu proporție mare de copii din medii defavorizate; activități de susținere materială, psihologică și educațională a copiilor din grupuri vulnerabile aflați în risc de AȘ / cu CES axate pe creșterea rezilienței școlare, lucru cu părinții / tutorii acestora și formarea cadrelor didactice în lucrul cu aceste categorii de copii.

Abordarea inovatoare constă în integrarea celor trei grupuri țintă și a celor trei tipuri de activități într-o metodologie complexă de lucru care vizează factorii de risc ai AȘ pe toate dimensiunile (cultura școlară și relația cu cadrele didactice, vulnerabilități socio-economice ale familiei, caracteristici socio-psihologice ale copiilor, inclusiv dizabilitate), proiectul acționând asupra celor trei dimensiuni deopotrivă combătându-se astfel stereotipul că în România nu pot exista școli „ca afară”.

Metodologia de identificare a nevoilor din școli

Partea inițială a proiectului NOROC a vizat o analiză a nevoilor școlilor partenere pentru a adapta mai bine sprijinul oferit de proiect în vederea reducerii abandonului școlar și a sprijinului pentru copiii cu cerințe educaționale speciale (CES). Analiza nevoilor a presupus elaborarea unor instrumente de colectare a datelor de la grupurile țintă vizate de proiect, și anume elevi, cadre didactice, părinți și conducerea școlii (directori, directori adjuncți, secretari). Culegerea de date a urmărit să înregistreze opiniile și cunoștințele deținute de grupurile țintă pentru a trasa un profil al situației pe școală în ceea ce privește factorii care pot duce la abandonul școlar și nevoile copiilor cu CES.

Acest proces a fost realizat ținând cont de mai multe aspecte, cum ar fi amenajarea fizică a școlii, facilitățile disponibile, metodele de predare și evaluare, dar

și aspecte legate de modul în care profesorii lucrează cu anumiți copii care au nevoie de mai mult timp și implicare.

Chestionar pentru elaborarea Planurilor Individuale de Intervenție în școli

Pe baza FGD-urilor efectuate și a rezultatelor preliminare furnizate de FGD-uri, a fost elaborat un chestionar care a fost distribuit în școli pentru a fi completat de către directori, personalul administrativ, profesori și/sau învățători. Chestionarul pentru dezvoltarea Planurilor Individuale a fost astfel structurat pe următoarele axe în ceea ce privește nevoile și soluțiile: numărul de elevi cu CES (certificat sau estimat de personalul școlii), ponderea elevilor de etnie romă, existența și interesul pentru programe afterschool, disponibilitatea transportului școlar, interesul pentru inițiative bilaterale, activități de creștere a motivației elevilor, utilitatea inițiativelor de sprijinire a familiilor (relația cu școala și resursele materiale), analfabetismul sau lipsa cunoștințelor relevante din anul anterior pentru o bună participare la cursuri, disponibilitatea și nevoia de echipamente și resurse umane. Chestionarul a constat în întrebări matriceale, cu alegere unică și multiplă, precum și întrebări deschise.

În această secțiune, sunt prezentate rezultatele procesului de selecție și analiza chestionarului de intervenție individuală. Secțiunea se concentrează pe identificarea problemelor și propunerea de soluții legate de diverse aspecte care afectează rata abandonului școlar și situația elevilor cu nevoi educaționale speciale (SEN) din școlile partenere.

Rezultatele procesului de screening al focus-grupurilor:

În analiza realizată în cadrul proiectului s-au constatat câteva elemente comune școlilor din cadrul proiectului, elemente incluse în cadrul instrumentelor de intervenție în rândul grupului țintă vizat de proiect. Dintre acestea spicim câteva care ni s-au părut relevante:

- **Absențe și note:** Se remarcă faptul că situațiile de abandon școlar raportate nu reflectă întotdeauna prezența și performanțele reale. Mulți elevi cu probleme sunt promovați pentru a evita afectarea negativă a perspectivelor lor viitoare, ceea ce poate duce la faptul că nu au competențele necesare pentru a reuși;
- **Lipsa de resurse materiale:** Atât familiile, cât și școlile nu dispun de resurse materiale, ceea ce afectează accesul elevilor la o educație de calitate.

- Sărăcia, munca sezonieră și resursele insuficiente afectează implicarea și capacitatea de concentrare a elevilor.;
- **Lipsa de cunoștințe și abilități:** Analfabetismul funcțional și lacunele în ceea ce privește cunoștințele disciplinare din anii anteriori sunt probleme larg răspândite. Mulți elevi nu dispun de competențe de bază de citire și scriere, ceea ce le împiedică învățarea și participarea la cursuri.;
 - **Predare diferențiată și clase simultane:** Profesorii se confruntă cu provocări în a răspunde nevoilor diverse ale elevilor, ceea ce duce adesea la concentrarea doar asupra elevilor cu performanțe ridicate. Metode de predare inovatoare, cum ar fi clasele de tip jigsaw, sunt propuse pentru a îmbunătăți implicarea și participarea;
 - **Motivație și stimulare:** Mulți elevi sunt lipsiți de motivație pentru participarea activă la școală din cauza diferiților factori, atât în familie, cât și în mediul școlar. Este subliniată necesitatea de a face ca educația să fie mai atractivă, mai relevantă și mai solidară;
 - **Colaborarea insuficientă între școală și familie:** Lipsa de cooperare între școală și familie contribuie la demotivarea elevilor și la abandonul școlar. Școlile și familiile trebuie să colaboreze pentru a crea un mediu de susținere și motivare pentru elevi.

Analiza rezultatelor cu ajutorul chestionarului:

Chestionarul administrat celor 20 de școli partenere a contribuit la identificarea nevoilor și priorităților specifice. Acestea au fost apoi folosite pentru a contura perspectivele de intervenție. Intervențiile au fost concepute pentru a aborda provocările identificate și pentru a îmbunătăți experiența de învățare și rezultatele generale ale elevilor din școlile din cadrul proiectului.

Chestionarul a fost administrat pentru a evalua aspecte specifice ale școlilor partenere și pentru a identifica nevoile acestora. Printre constatările cheie se numără următoarele:

- serie de școli au procentaje semnificative de elevi romi, care prezintă CES, - certificat de orientare școlară și profesională, adică dificultăți de învățare (cu diferite niveluri de elevi cu certificat CES).
- Programele after-school, transportul școlar, inițiativele bilaterale și metodele de predare diferențiate reprezintă domenii de interes și nevoi.
- Școlile își exprimă interesul pentru metode moderne de predare, activități extra curriculare și sprijin pentru dezvoltarea profesională a profesorilor.

- Lipsa resurselor materiale, inclusiv a meselor calde și a rechizitelor școlare, afectează prezența și implicarea elevilor
- Colaborarea dintre școală și familie este considerată esențială, dar deseori lipsește, și sunt necesare inițiative pentru a îmbunătăți această relație.
- Scopul general al analizei chestionarului este de a genera planuri de intervenție școlară individuale pe baza nevoilor și provocărilor specifice identificate în fiecare școală.

Soluții propuse in cadrul proiectului

Această secțiune evidențiază soluțiile propuse pe baza provocărilor identificate în cadrul procesului de screening și al analizei chestionarului. Aceste soluții au ca scop sa abordeze probleme legate de prezență, motivație, colaborare, metode de predare și multe altele. Soluțiile propuse pun accentul pe colaborarea dintre toate părțile interesate, inclusiv familiile, profesorii și comunitatea, pentru a crea un mediu educațional atractiv și de susținere.

Rezultatele și soluțiile propuse oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a provocărilor cu care se confruntă școlile partenere și oferă o foaie de parcurs pentru îmbunătățirea prezenței la școală, a motivației elevilor și a experienței generale de învățare pentru elevii cu nevoi educaționale speciale, cum ar fi:

- Creșterea gradului de conștientizare a familiei cu privire la importanța educației.
- Investiția în infrastructură și crearea unor medii de învățare atractive.
- Diversificarea metodelor de predare și a programelor de studii pentru a atrage elevii.
- Consolidarea relațiilor pozitive între elevi, profesori și familii.
- Oferirea de sprijin extrașcolar și implicarea comunității în viața școlară.
- Promovarea colaborării între școli și familii.
- Dezvoltarea de inițiative care să motiveze și să stimuleze implicarea elevilor.
- Crearea de oportunități pentru mentorat între colegi și activități extracurriculare.

În această secțiune sunt discutate Planurile școlare individuale, subliniind procesul și elementele cheie incluse în aceste planuri pentru fiecare școală parteneră în cadrul proiectului NOROC în educație. Planurile individuale de intervenție sunt împărțite în trei secțiuni principale, fiecare abordând aspecte specifice ale situației școlii, nevoilor și intervențiilor propuse.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Concluzii din analiza situației:

Discuțiile în cadrul grupurilor de discuții și analiza chestionarelor au dus la identificarea mai multor modele și provocări comune în rândul școlilor partener:

- ❖ Discrepanța dintre abandonul școlar raportat și prezența/performanțele reale: Este posibil ca abandonurile raportate să nu reflecte cu exactitate prezența și performanța reală a elevilor. Promovarea elevilor cu dificultăți pentru a evita sabotarea viitorului lor contribuie la riscul de abandon școlar.
- ❖ Lipsa cunoștințelor și a competențelor din anii anteriori: Mulți elevi nu dispun de cunoștințele și competențele fundamentale necesare pentru a progresa în cadrul programului de învățământ. Acest lucru este exacerbat de lipsa metodelor de predare diferențiate.
- ❖ Lipsa de resurse materiale: Atât lipsa resurselor materiale la nivelul familiei, cât și la nivelul școlii afectează calitatea educației. Sărăcia și resursele limitate îngreunează implicarea și concentrarea elevilor.
- ❖ Lipsa de motivație a elevilor: Lipsa de motivație pentru participarea activă la procesul de învățare, care provine atât din partea familiei, cât și din partea școlii, contribuie la riscul de abandon școlar.
- ❖ Colaborare insuficientă între școală și familie: Lipsa de colaborare între școală și familie contribuie la demotivare și la abandonul școlar.
- ❖ Planurile individuale de intervenție au ca scop reducerea riscului de abandon școlar și îmbunătățirea vieții elevilor din școlile partener. Prin abordarea provocărilor și nevoilor identificate prin intervenții specifice, proiectul urmărește să creeze un mediu educațional mai favorabil, mai atractiv și mai motivant pentru toți elevii, în special pentru cei cu nevoi educaționale speciale.
- ❖ Planurile școlare individuale oferă o abordare structurată pentru a răspunde nevoilor și provocărilor unice ale fiecărei școli partener. Prin adaptarea intervențiilor la contextul specific al fiecărei școli, proiectul urmărește să aibă un impact pozitiv asupra implicării, motivației și retenției elevilor.

CAPITOLUL II. INSTRUMENTE METODOLOGICE

Metodologia de lucru pentru copii în risc de abandon școlar

Parcursul educațional de succes al unui elev/ a unei eleve presupune o abordare integrantă a tuturor celor trei părți implicate în proces: elev/ă – familie – școală. Abandonul școlar apare atunci când oricare dintre cele trei părți este disfuncțională, iar educația nu mai constituie o prioritate.

Programul național pentru reducerea abandonului școlar (aprobat prin Hotărârea nr. 1309/2021 și derulat în cadrul Planului național de redresare și reziliență al României), menționează ca una dintre țintele stabilite pentru perioada 2021-2026 este reducerea abandonului școlar cu minimum 25% dintre unitățile de învățământ participante la Program. În acest context, a fost realizat și aprobat Mecanismul de Avertizare Timpurie în Educație (MATE), acesta descriind un cadru instituțional și procedural, inclusiv un set de instrumente, necesare pentru identificarea riscului de abandon, precum și o serie de măsuri (de prevenire, intervenție, compensare) menite să contribuie la avertizarea timpurie și la reducerea riscului de abandon școlar.

Pentru prevenirea abandonului școlar, este nevoie de crearea unui mediu incluziv și divers, în care fiecare copil/copilă să se regăsească. Principii precum echitatea (a da mai mult celui/celei în nevoie), nondiscriminarea (indiferent de criteriul de atribuire), centrarea pe nevoile fiecărui copil/ fiecărei copile, cât și cooperarea și parteneriatul sunt principalele tehnici în abordarea și prevenția abandonului școlar.

În cadrul proiectului am elaborat o metodologie de lucru pentru copii în risc de abandon școlar având două obiective majore:

- Identificarea copiilor în risc de abandon școlar din unitățile de învățământ implicate în proiect, pentru identificarea/analiza factorilor de risc și asigurarea intervenției timpurii.
- Monitorizarea copiilor în risc de abandon școlar din unitățile de învățământ implicate în proiect, pentru adaptarea intervențiilor și prevenirea eșecului școlar.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Cu alte cuvinte, metodologia propune acțiuni și instrumente de lucru care să faciliteze identificarea precoce a situațiilor cu risc de abandon școlar, precum și monitorizarea atentă a situațiilor în care există factori favorizanți ai abandonului școlar în același timp cu monitorizarea progresului elevilor implicați în activitățile proiectului. Va invităm să o consultați pe site-ul proiectului www.edu-noroc.org.

Recomandăm evaluarea timpurie a elevilor în risc de abandon școlar încă de la începerea anului școlar. Absenteismul, scăderea rezultatelor școlare, dezinteresul sau lipsa motivației, violența sau bullyingul, sunt semne vizibile în mediul școlar, care se adaugă factorilor favorizanți ce țin de familie, cultură, mediu școlar. Cu cât mai devreme sunt identificate și luate în calcul toate aceste posibile semne de avertizare și factori favorizanți, cu atât șansele de a preveni abandonul școlar sunt mai mari. Cu cât aceste semnale se cronicizează, se amplifică sau se diversifică, cu atât intervențiile pot deveni tardive, mult mai dificile, cu mai puțină eficiență și eficacitate.

Evoluția elevilor ar trebui să fie urmărită permanent, pornind de la situația școală, familială și nu numai. La începutul fiecărui an școlar este utilă completarea unor fișe individuale de identificare a factorilor de risc pentru abandonul școlar.

Factorii de vulnerabilitate pot fi individuali (ex. stare de sănătate precară, necesitatea cerințelor educaționale speciale, atitudine negativă față de școală, stimă de sine scăzută etc), familiali (ex. nivel redus de educație al părinților, dezinteresul membrilor familiei față de școală, familie monoparentală, situație economică precară, plecarea din țară cu părinții etc) și școlari (ex. Rezultate școlare slabe, absenteism crescut, relaționare dificilă cu profesorii sau colegii, distanța mare dintre școală și domiciliu etc.).

Metodologia propune o metoda de lucru in mai multe etape, cele mai relevante fiind:

1. Consultarea criteriilor de selecție privind copiii în risc de abandon școlar, care pot fi incluși în proiect;
2. Intocmirea și consultarea unei liste a cauzelor și factorilor de risc privind abandonul școlar;
3. Completarea unei Fișe de observare - Indicatori/factori de risc privind abandonul școlar;
4. Evaluarea individuală a copilului și completarea unei Fișe de evaluare individuală a copilului .

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Criteriile de selecție a copiilor pentru a beneficia de activitățile prevăzute în proiect vizează:

- a) apartenența la unul sau mai multe din grupurile dezavantajate prevăzute în proiect (copii de etnie roma, copii din familii sărace și cu capital educațional scăzut, copii ai căror părinți se află în străinătate sau din familii monoparentale, copii cu CES);
- b) rezultatele școlare (în special în cazurile în care s-a înregistrat o scădere drastică a notelor);
- c) numărul de absențe crescut;
- d) acordul părinților / tutorilor legali pentru participarea în proiect.

2. Prezentăm cinci categorii de cauze/factori de risc privind abandonul școlar, asociate diverselor situații din viața copiilor, care pot fi folosite atunci când se definește lista cauzelor cauzelor și factorilor de risc privind abandonul școlar:

- Cauze/factori ce țin de personalitatea și starea de sănătate a elevului;
- Cauze/factori ce țin de **participarea școlară a elevului și de experiențele și/sau performanțele sale în cadrul școlii;**
- Cauze/factori ce țin de familie ;
- Cauze/factori de țin de **mediul școlar;**
- **Alte** cauze/factori de risc.

Fișa de observare - Indicatori/factori de risc privind abandonul școlar, este un instrument de colectare a datelor care include șase categorii de indicatori/factori de risc privind abandonul școlar, cu referire la: **prezență/absenteism, performanța școlară, repetenție, dificultăți de adaptare/ integrare, aspecte legate de familie, apartenența la grupuri vulnerabile.**

Evaluarea individuală a copilului se realizează cu ajutorul unei fișe de evaluare individuală a copilului care are un rol dublu:

- De a identifica și de a prezenta informații referitoare la aspecte legate de situația elevului pe mai multe paliere de interes, din perspectiva riscurilor asupra evoluției sale școlare;
- De a sprijini stabilirea ulterioară a unor intervenții adaptate nevoilor copilului, cu dublu caracter, preventiv și recuperator.

Itemii ce pot fi luați în considerație la elaborarea fisei de evaluare pot fi creați de fiecare școală, împreună cu diriginții claselor și a profesorului consilier. Fiecare item poate fi evaluat în funcție de prezența vulnerabilității, pe o scală de la 0 la 5 (0 = factor care nu influențează riscul de abandon școlar pentru elev/ă; 5 = factor care influențează riscul de abandon școlar pentru elev/ă).

Metodologie de lucru pentru copii cu CES

Prezenta metodologie urmează să fie aplicată în școli pentru depistarea timpurie a unor

dificultăți educaționale ce solicită intervenție în domeniul CES și monitorizarea acestor copii. În cadrul acesteia, se vor detalia măsurile de remediere și resursele la nivel județean și național ce pot fi folosite de școli în lucrul cu copii cu CES.

Scopul prezentei metodologii este de a asigura cadrul conceptual și operațional unitar pentru, identificarea, evaluarea copiilor cu dizabilități și/sau cu cerințe educaționale speciale, denumite în continuare CES, și intervenția integrată în vederea asigurării dreptului la educație, a egalizării șanselor pentru acești copii, precum și în vederea abilitării și reabilitării lor în context social. În textul prezentei metodologii, prin sintagma "copii cu CES" se înțelege copii/elevi/tineri cu cerințe educaționale speciale. Dizabilitatea este parte a condiției umane, oricine poate ajunge la o situație de dizabilitate rezultată din interacțiunea condițiilor de sănătate cu mediul în care persoana trăiește, se dezvoltă și își desfășoară activitatea.

Cerințele educaționale speciale reprezintă necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe/afectări sau dizabilități sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă (medicală, socială, educațională etc.). Deficiențele/afectările reprezintă probleme ale funcțiilor sau structurilor corpului, ca deviație semnificativă sau o pierdere, acest concept nu se suprapune peste conceptul de boală sau afecțiune, ci reprezintă consecința funcțională a acestora. De asemenea, acest concept nu se suprapune nici peste conceptul de dizabilitate și nici peste conceptul de CES. Se folosește sintagma deficiență/afectare pentru a evidenția echivalența acestora. Deficiențele/afectările pot fi temporare sau permanente, evolutive, regresive sau staționare, intermitente sau continue. Necesitățile educaționale suplimentare care definesc CES reprezintă nevoi identificate și observate, în dinamica dezvoltării copilului, de către familia, cadrul didactic care lucrează direct cu copilul, profesorul itinerant și de sprijin, alte cadre

didactice sau specialiști în educație, personalul serviciului de evaluare și orientare școlară și profesională, precum și de medicul de specialitate care pune diagnosticul potențial generator de deficiență/afectare și/sau dizabilitate sau diagnosticul de tulburare/dificultate de învățare. Necesitățile educaționale suplimentare pot fi corectate prin: adaptare curriculară realizată de profesorul itinerant și de sprijin împreună cu cadrele didactice, utilizarea unor strategii didactice diferențiate prin utilizarea de fișe de lucru și fișe de evaluare individualizate, demers didactic individualizat/personalizat, utilizarea de caractere mărite, terapie logopedică sau alte măsuri care se impun conform recomandărilor din certificatul de orientare școlară și profesională emis de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Psihopedagogică din zona de reședință a persoanei.

Orice profesionist care interacționează cu un copil cu dizabilități și/sau CES are obligația să îi ofere suportul necesar profesional, astfel categoriile de profesioniști vizate în cadrul proiectului sunt: cadrul didactic de pe after-school, profesorul psihopedagog, psihologul, mediatorul școlar, consilierul școlar și membrii structurilor comunitare consultative și alții astfel încât acesta să beneficieze de diagnostic precoce și intervenție timpurie. Fiecare membru a echipei de lucru va contribui la identificarea și realizarea unei intervenții conform specializării din domeniu și specifice fișei postului pe care este încadrat în proiect.

Astfel, cadrul didactic de pe after-school din proiect va realiza o intervenție în cadrul grupului țintă care va consta în realizarea unei fișe de evaluare inițială/finală, privind cunoștințele pe care le are copilul, în funcție de nivelul de învățare, primar sau gimnazial, urmând a consemna aceste date colectate într-o fișă de progres/regres.

În prima etapă se va realiza evaluarea educațională - care are în vedere stabilirea nivelului de achiziții curriculare, a gradului de asimilare al acestora de către copil, dar și corelarea rezultatelor obținute cu posibilitățile și nivelul de dezvoltare cognitivă, psihomotorie și socioafectivă a copilului. La final vor fi identificate decalajele curriculare și particularitățile individuale de învățare și dezvoltare, care vor sta la baza proiectării activităților instructiv-educative adaptate acestora.

Evaluarea educațională este realizată de către cadrul didactic de pe after-school din proiect care lucrează direct cu copilul în unitățile de învățământ antepreșcolar, preșcolar și școlar. În școlile de masă, acesta poate fi învățătorul/profesorul din învățământul primar, profesorul care predă materiile corespunzătoare fiecărui nivel de studiu, dirigintele pentru învățământul gimnazial și liceal, în colaborare cu psihopedagogul din proiect/ profesorul itinerant de sprijin, psihologul, mediatorul școlar și cu, alți profesioniști din echipa multidisciplinară.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

În funcție de rezultatele constatate se selectează nivelul de adaptare curriculară necesar elevului. Aceasta poate să se realizeze la nivel de resurse umane și educaționale, la nivel de sprijin acordat, la nivelul sarcinilor de lucru și la nivelul evaluării.

Se utilizează programa școlară pentru a ne asigura că acțiunile întreprinse în procesul de adaptare curriculară vor contribui la structurarea profilului de formare centrat pe competențele-cheie ale elevului și că toate aceste contribuții sunt convergente. Cele opt competențe cheie sunt: aptitudini și competențe lingvistice (în limba maternă); aptitudini și competențe lingvistice (în limbi străine); aptitudini și competențe matematice; aptitudini și competențe științifice și tehnologice; aptitudini și competențe de învățare (learning to learn); aptitudini și competențe civice, interpersonale, interculturale și sociale; aptitudini și competențe antreprenoriale; aptitudini și competențe de exprimare culturală. Pornind de la programa școlară ca document curricular specific fiecărei discipline, pe baza căreia se organizează demersul de învățare și care susține și ghidează activitatea instructiv-educativă, se va realiza adaptarea curriculară de către cadrul didactic din proiect necesară și specifică elevului cu CES. Astfel, vor fi selectate competențele generale și specifice din programa școlară de la disciplina de învățământ pentru care realizăm adaptarea curriculară, cu mențiunea că ne vom raporta la competențele specifice pe care considerăm că le putem urmări utilizând diferite strategii de muncă adaptate și individualizate pentru elevul din grupul țintă. În cadrul acestei selecții, cadrul didactic din proiect se concentrează pe identificarea acelor aspecte din programa școlară care vor contribui la formarea unor abilități de viață independentă la copilul cu CES din grupul țintă.

În acest sens, cadrul didactic din proiect are mai multe variante:

- preluarea unor competențe specifice din programa școlară exact în forma în care acestea se găsesc, procesul de adaptare curriculară intervenind doar în selectarea unor activități de învățare accesibile elevului, sau la nivelul strategiilor didactice și de evaluare;
- preluarea unor competențe specifice din programa școlară din anii anteriori de studiu, care să constituie baze ale formării unor competențe esențiale domeniului studiat;
- formularea unor competențe specifice adaptate prin derivarea acestora din programa școlară a disciplinei de învățământ. Scopul adaptării curriculare din perspectiva elevului cu CES Toate acțiunile adaptate pe care le vom propune vor fi orientate către formarea și dezvoltarea celor 8 competențelor cheie stabilite în profilul de formare al elevilor, ținând cont de specificul

deficienței elevului și de limitările sau compensările existente în plan afectiv, cognitiv, psihomotor, stabilite în urma evaluării inițiale.

Acest document va fi utilizat de către cadrul didactic din proiect după evaluarea inițială și reprezintă un document care reglează activitatea în acțiunea directă cu elevul cu CES din grupul țintă. Evoluția și progresul educațional al elevului cu CES se bazează pe realizarea obiectivă și realistă a acestei adaptări.

În continuare vor fi enumerate câteva sugestii pentru adaptarea activităților de învățare derulate cu elevii cu CES, realizate de către cadrul didactic din proiect, utilizate în funcție de recomandările realizate de către serviciul de orientare școlară și profesională din cadrul CJRAE, care a emis certificatul de orientare școlară și profesională a elevului din grupul țintă și particularitățile fiecăruia.

Exemple de resurse adaptate:

- selectarea atentă a materialului didactic;
- utilizarea unor texte clare, accesibile înțelegerii elevului/fragmente de texte, rezumate ale unor texte lungi care conțin multe personaje și multe întâmplări;
- înlocuirea textelor utilizate la clasă cu mijloace media (audio-video);
- fișe de lucru individualizate și specifice ;
- resurse și materiale digitale, atractive;
- înregistrarea unor secvențe didactice cu conținut important/complex pentru asigurarea accesului ulterior la acestea (acasă) și pentru dezvoltarea oportunității de implicare a familiei ca resursă activă în procesul de învățare a elevului.

Exemple de modalități de sprijin suplimentar:

- citirea cu voce tare a itemilor pentru a facilita accesul la conținutul învățării;
- senzoriale prin prezentarea conceptelor în forme variate (diagrame, cuvinte cheie, ilustrații, înregistrări audio ale lecțiilor cu acordul profesorului și cu informarea conducerii instituției);
- utilizarea manualelor digitale, a resurselor digitale 3D (de exemplu cele de pe platforma Mozaweb) pentru facilitarea înțelegerii unor concepte și noțiuni;
- utilizarea agendei de corespondență cu familia pentru temele de acasă;

- promovarea stilului de predare pe grupuri mai mici și a ajutorului oferit de către colegi, învățarea prin colaborare (munca în perechi sau echipe de 3 sau 4 elevi, cu sarcini clar stabilite);
- utilizarea unui sistem de recompense adecvate nevoilor copiilor (buline, time-out, timp de joacă, timp de relaxare, timp pentru altă activitate);
- stabilirea unei liste de recompense preferate de către copil și utilizarea eșalonată și adecvată a acestuia de întreaga echipă de la clasă ;
- oferirea unei schițe adaptate a lecției conținând informațiile esențiale și într-un limbaj accesibil copiilor - aprecierea și încurajarea efortului ca proces executiv și volitiv, nu doar ca produs, raportarea progresului în cazul elevului cu C.E.S din grupul țintă se realizează la nivelul inițial al acestuia.

Exemple de sarcini de lucru adaptate (caracteristici):

- individualizate (reducerea complexității, a volumului de exerciții, în conformitate cu activitățile de învățare adaptate) ;
- cu caracter practic aplicativ (presupun legătura directă cu anumite aspecte/repere din viața cotidiană);
- selective (cuprind conținutul principal de noțiuni/concepte/deprinderi) ;
- repetitive (exersate anterior);
- cu timp de lucru adaptat (creșterea sau scăderea acestuia prin asociere cu creșterea sau scăderea gradului de dificultate, a volumului de muncă);
- divizarea sarcinilor complexe în cerințe mai mici;
- prezentarea unor algoritmi/instrucțiuni etapizate pentru realizarea sarcinilor didactice;
- asocierea unor simboluri/culori distincte pentru fiecare etapă;
- utilizarea stimulentei (pentru elev) în procesul executării progresive a algoritmului ;
- utilizarea sarcinilor de lucru/resurselor în cadrul orei după o anumită rutină;

Exemple de măsuri suplimentare în vederea adaptării strategiilor de evaluare:

- asigurarea unor forme de evaluare (orale, scrise, practice) care pot fi alese în funcție de criteriile de performanță adaptate individual pentru elevul cu CES din grupul țintă;
- evaluări orale ca alternativă la cele scrise (în special pentru limbile străine ;

- conceperea, unde este posibil, a unor modalități de evaluare care să limiteze scrisul (exemple: exerciții de umplere a unor spații goale, exerciții unde trebuie bifat răspunsul corect grile tip checkbox, etc.)
- evaluarea cu ajutorul metodelor alternative: portofoliu, proiect etc.
- oferirea de resurse suplimentare pentru finalizarea sarcinilor de lucru
- anunțarea testelor în avans, cu cel puțin 24 de ore - acordarea de timp suplimentar (30-60 minute) pentru realizarea unor sarcini/pentru rezolvarea unor teste sau asigurarea unor sarcini/teste cu dificultate mai scăzută
- introducerea de probe/teste digitale/informatizate, acolo unde există capacități de utilizare a tehnologiei/ posibilități de acces la T.I.C.
- utilizarea de teste scurte și dese (orale/scrise/joc) în detrimentul celor ample sau solicitante ca timp de execuție.

Concluzii

Cadrul didactic de pe after -school din cadrul proiectului va colabora cu psihologul din proiect, care este un specialist în educație planificând desfășurarea de activități de consiliere educațională individuală sau de grup care au drept obiectiv adaptarea elevului din grupul țintă la probleme specifice mediului școlar. Acesta organizează programe extracurriculare de orientare vocațională, promovează și implementează programele de educație pentru sănătate mentală care vizează formarea și dezvoltarea la elevi a abilităților de management al stilului de viață. Psihologul din proiect realizează următoarele sarcini: analizează problemele specifice mediului școlar: adaptare școlară, motivație școlară, deprinderi de studiu, absenteism, eșec și abandon școlar etc.; planifică și organizează activități de consiliere educațională individuală și / sau de grup adresate elevilor din grupul țintă, părinților/tutorilor legali și cadrelor didactice sin proiect; oferă intervenții cu caracter suportiv în situații de criză elevilor care se confruntă cu dificultăți specifice mediului școlar: dificultăți de învățare, dificultăți de adaptare școlară, absenteism etc.; implică elevii în activități de autocunoaștere și dezvoltare personală și îi asistă elevii în formarea și dezvoltarea deprinderilor și atitudinilor utile în luarea deciziilor legate de carieră; dezvoltă și implementează programe de prevenție și intervenție privind violența în școală, consumul de droguri și alcool și alte comportamente de risc; recomandă și încurajează elevii și părinții acestora să solicite și să accepte asistență specializată în cazul în care se confruntă cu probleme de sănătate fizică și/sau psihică; selectează și aplică principii, metode și tehnici de consiliere educațională; colaborează cu părinții, tutorii legali și alți specialiști în educație (cadre didactice, consilier, școlar, psihopedagog, mediator școlar) în scopul adaptării programei la nevoile elevului, precum și a

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

soluționării problemelor școlare și comportamentale a elevilor din grupul țintă din proiect.

Activitatea psihopedagogului din proiect are ca scop identificarea, evaluarea și dezvoltarea copilului/elevului cu cerințe educaționale speciale din proiect asigurând acestuia unui proces educațional de calitate, prin stimulare cognitivă a beneficiarului, oferirea de informații privind lucrul cu copilul familiei acestuia. Activitatea psihopedagogului este realizată în interesul superior al copilului și are la bază următoarele principii: drepturi egale în educație; nondiscriminare, toleranță și valorificarea diferențelor; intervenția timpurie; abordarea individualizată și complexă; valorificarea potențialului fiecărui copil; abordarea intersectorială și multidisciplinară; confidențialitate; cooperare și parteneriat educațional și social

Scopul activității psihopedagogului din proiect constă în prevenirea și combaterea excluderii/marginalizării copiilor/elevilor cu cerințe educaționale speciale din grupul țintă prin acordarea asistenței specializate acestora, a părinților/reprezenților legali, în realizarea și dezvoltarea procesului educațional. Obiectivele activității psihopedagogului în cadrul proiectului sunt: depistarea unor eventuale dificultăți de dezvoltare, învățare și adaptare ale copiilor/elevilor în procesul educațional în instituții de învățământ general; oferirea suportului psihopedagogic necesar pentru depășirea dificultăților și asigurarea dinamicii pozitive în dezvoltarea copilului/elevului; monitorizarea evoluției copilului/elevului în procesul educațional; acordarea asistenței metodologice cadrelor didactice de pe after school din proiect, părinților/reprezenților legali ai copilului.

Metodologie de lucru cu părinții

Proiectul propune o abordare integrată asupra maximizării potențialului fiecărui copil/copile prin implicarea cadrelor didactice, a elevilor, cât și a părinților. Când toți actorii actului educațional colaborează, succesul școlar al elevilor se îmbunătățește semnificativ. Astfel, inițiativa NORvegiano-ROMână pentru Calitate în Educație propune organizarea atelierelor parentale cu frecvență lunară, fiecare atelier având o durată aproximativă de 2,5 h.

Atelierele parentale vizează:

- dezvoltarea relației familie – școală prin valorificarea abilităților părinților, creșterea stimei de sine a acestora în vederea capacității de a-i sprijini pe copii în activitățile școlare;
- îmbunătățirea frecvenței școlare și a performanțelor elevilor;

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

- implicare mai ridicată a comunității în activitățile școlare.

Participanții atelierelor sunt unul/ambii părinți, fie oricare alt membru al familiei elevului/eleveii din grupul țintă al proiectului.

În vederea construirii unui parteneriat între școală și familie este important de menționat că procesul este unul continuu și permanent, în care părinții/membrii ai familiei elevilor sunt invitați să contribuie la crearea unui cadru incluziv pentru copii, nu doar să fie spectatori. În vederea unei intervenții sustenabile a implicării părinților în procesul educațional este util:

- identificarea persoanelor care pot facilita conexiunea cu școala pentru a răspunde nevoilor părinților: consilierul școlar, organizații (locale), cadre didactice, alți părinți implicați în comunitate, experți ai comunității (ex. expert pe problemele romilor, mediator școlar, mediator sanitar) și/sau alte persoane suport sau lideri în comunitate care pot oferi sprijin școlii;
- cunoașterea familiilor elevilor – și menținerea legăturii cu părinții/ membrii familiei copiilor astfel încât să se creeze o relație proactivă și continuă de comunicare a cadrelor didactice cu părinții în vederea integrării culturii părinților/familiei în procesul educațional.

Nevoile familiei/părinții elevilor pot fi comune sau individuale. Este nevoie ca facilitatorul să aibă un cadru inițial în care să fie identificate și prioritizate. Pentru cele din urmă se recomandă, însă, sesiuni suplimentare individuale astfel încât membrii familiei să se deschidă cu ușurință și să fie identificate soluții personalizate care să faciliteze demersul educațional al elevilor.

Alegerea metodelor de lucru pentru un facilitator al atelierelor parentale trebuie să fie interactive și ajustabile în funcție de timp, comunitatea de părinți și mediul școlar.

Consultarea permanentă asupra deciziilor școlare și evaluarea atelierelor parentale sunt, de asemenea, doi pași importanți în vederea creării relației familie-școală, iar instrumentele aplicabile pot să difere de la o comunitate la alta, în funcție de caz, astfel: chestionar, interviu, focus-grup etc. În acest mod, atelierelor de lucru pot fi ajustate în funcție de feedback-ul primit din partea membrilor familiilor elevilor.

Crearea și consolidarea relației familiei elevilor cu școala constă în: frecvențialitate, recunoașterea abilităților copiilor, dar și a părinților. În acest sens, orice interacțiune cu părinții poate fi continuată de cadrele didactice/ psihopedagogi/ consilieri școlari în vederea dezvoltării unor relații pozitive, bazate pe încredere, respect, valorizare, cât și responsabilizarea și abilitarea părinților.

Metodologia de lucru cu mentorii

Scopul prezentei metodologii constă în descrierea programului de mentorat în vederea desfășurării activităților asumate în cadrul inițiativei „NORvegiano-ROMÂNă pentru Calitate în Educație”.

Programul de mentorat vine în sprijinul tinerilor cu scopul de a-i încuraja pentru un parcurs educațional cât mai lung, cât și maximizării eforturilor pentru atingerea potențialului individual la cel mai înalt nivel. Scopul mentoratului este de a crea relații în scopul reducerii excluziunii sociale, discriminării și riscului de sărăcie, contribuind la consolidarea motivației tinerilor pentru formare profesională, întărirea coeziunii și incluziunii sociale, prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității de șanse, precum și creșterea tranziției către cicluri superioare de învățământ.

Mecanism de derulare a programului de mentorat

Identificare și selecție mentori

Pentru identificarea mentorilor se va lansa un apel deschis către școlile participante în cadrul proiectului, sub directa coordonare a directorilor unităților de învățământ, dar și a cadrelor didactice în cunoștință de cauză a istoricului și parcursului educațional al elevilor.

În cadrul procesului de selecție se va avea în vedere păstrarea echilibrului de gen și se va urmări ca tinerii selectați să îndeplinească criteriile cultural-socio-economice ale comunităților țintă astfel încât mentorii selectați vor putea reprezenta modele de succes pentru mentorați, demonstrând că oricine poate reuși în viață dacă își stabilește obiective și muncește îndeajuns de mult să le atingă. În plus, motivația de a face parte din program, disponibilitatea de timp și implicarea anterioară în activități de nonformale și în sistem outdoor vor oferi plusvaloare aplicației de înscriere mentorilor.

Mentorii vor fi selectați cât mai aproape de tiparul elevului/elevei mentorate (ex. – aceeași religie/etnie, școală, gen, mediu de proveniență, pasiuni etc) astfel încât relația mentor-mentorat să fie facilă de dezvoltat. Este ideal ca mentorul să fie cu cel puțin un an mai mare decât mentorul, ci nu mai mic de vârstă, pentru a împărtăși perspective asupra dezvoltării în parcursul educațional.

Formare mentori

Odată finalizat procesul de selecție, se va organiza un curs de formare cu echipa de mentori. Scopul acestuia va fi pregătirea tinerilor mentori pentru activitățile pe care le vor desfășura. La finalul programului de formare, mentorii vor fi capabili să comunice eficient cu elevii, părinții și cadrele didactice, să își asume rolul de model de succes și de mentor pentru elevii mentorați, dar și să vorbească în public.

Rolul mentorului

- Atribuțiile mentorului sunt:
- creșterea nivelului de motivație al elevilor beneficiari în sensul participării școlare și a conștientizării importanței succesului școlar;
- sprijinirea creșterii stimei de sine, a dezvoltării personale și a abilităților de comunicare;
- încurajarea participării mentoraților la activități extracurriculare.

Avantajele mentorului

Fiecărui mentor i se va întocmi un contract de voluntariat recunoscut ca experiență profesională. Pe parcursul derulării programului, vor exista diferite modalități de premiere în funcție de gradul de implicare în activitatea de mentorat și vor fi comunicate la momentul respectiv.

Fiecare mentor(ă) minor/ă va avea un acord semnat din partea părinților/reprezentanților legali de înscriere în programul de mentorat. După formarea mentorilor, mentorații se vor întâlni săptămânal sau bilunar cu mentorii și vor participa la diverse activități, cel mai adesea la nivel local. În cadrul întâlnirilor, mentorii vor purta discuții libere cu elevii, vor organiza întâlniri tematice și pot invita modele locale de succes care îi pot motiva pe elevi.

Activitatea de mentorat va consta în discuții cu elevii mentorați despre parcursul lor educațional, precum și despre identificarea oportunităților de dezvoltare profesională și personală pe care le au. Mentorul se va interesa periodic despre situația școlară și va interveni „ca un prieten/ă mai mare” atunci când este cazul.

Rolul cadrului didactic

Fiecare unitate de învățământ implicată în proiect va avea un **profesor coordonator pentru programul de mentorat**. Rolul profesorului coordonator este de a facilita desfășurarea programului de mentorat și de a menține legătura cu echipa de proiect privind situația școlară a mentoraților.

Rolul cadrului didactic este de a ghida elevii în realizarea activităților de mentorat. Astfel:

- organizează prima întâlnire de cunoaștere a elevilor;
- facilitează dezvoltarea relațiilor dintre elevi;
- monitorizează situația școlară a elevilor.

Monitorizarea programului de mentorat

Expertul din partea Solicitantului proiectului va realiza constant sesiuni de feedback cu mentorii și mentorații în vederea evaluării programului de mentorat și va actualiza metodologia, dacă este necesar.

Mentorii vor realiza rapoarte scurte la finalul fiecărei luni de activități despre evoluția mentoratului (*Anexa 1*) și vor solicita feedback-ul elevilor mentorați pentru a îmbunătăți activitățile. Rapoartele vor fi trimise cadrelor didactice responsabile de programul de mentorat, cât și expertului de mentorat desemnat de Solicitant.

Vor fi aplicate chestionare mentoraților în vederea evaluării indicatorului privind stima de sine a acestora, atât la începutul programului de mentorat, cât și la finalul acestuia. De asemenea, abilitățile mentorilor vor fi evaluate la începutul și finalul formării.

Mentorii vor primi sprijin constant în vederea dezvoltării personale continue, a înțelegerii diversității și aplicabilității principiilor incluziunii, cât și a beneficierii suportului moral în construirea relațiilor de mentorat cu elevii.

Documentația programului de mentorat va fi gestionată conform deciziei echipei de management de proiect și conform prevederilor legale (cu respectarea vârstei mentorului, contract de voluntariat, GDPR, etc).

Anexa 1 – Raport mentor monitorizare program mentorat

Nume mentorat:	Nume mentor:
Liceu/ Școală:	
Școală elev(ă) mentorat(ă):	
Ce schimbări ai observat la mentoratul tău, în ultima perioadă? (comportament, rezultate școlare, evoluția relației mentor-mentorat, interes pentru program etc.)	
Ce ai aflat nou despre mentoratul tău luna aceasta?	
Pe o scală de la 1 la 5 (în care 5 reprezintă cel mai comunicativ și 1 cel mai puțin comunicativ), cât de comunicativ a fost mentoratul tău luna aceasta?	
Cum ți-ai petrecut timpul luna aceasta cu mentoratul tău (descrie ce activități ai făcut, locurile pe care le-ai vizitat etc.)?	
Ce ai vrea să se întâmple altfel/în plus în cadrul programului?	
E ceva care nu ți-a ieșit cum ai plănuit luna aceasta? Dacă da, ce puteai face diferit?	

PLANUL DE FORMARE AL CADRELOR DIDACTICE

Proiectul „**NOROC în educație**” (Inițiativa **NO**rvegiano-**RO**mână pentru **Calitate în Educație**), a vizat, printre altele, îmbunătățirea calității serviciilor educaționale prin activități de formare privind metode de lucru cu copiii în situație de risc de abandon școlar și / sau cu CES.

Proiectul a prevăzut elaborarea și implementarea unui program complex de formare, destinat cadrelor didactice și mediatorilor școlari din școlile implicate în proiect. Nevoia cursurilor de formare a fost identificată în cadrul planurilor individuale de intervenție și au fost discutate și aprobate în prealabil împreună cu cadrele didactice. În funcție de nevoile identificate în cele 20 de școli din cadrul proiectului din județele Olt, Dolj, Gorj, Vâlcea și Bacău, au fost oferite patru cursuri care au abordat următoarele domenii tematice:

1. Educația incluzivă de calitate
2. Tehnici și strategii de lucru cu copiii în risc de abandon școlar (MGSC)
3. Tehnici și strategii de lucru cu copiii cu CES
4. Scriere de proiecte

Cursul „Tehnici și strategii de lucru cu copiii în risc de abandon școlar ”

Cursul a avut la bază metodologia „Miscare, Joc, Sport și Creativitate” (MGSC) metodologie dezvoltată de Fundația Terre des hommes, începând cu anul 2005 și care a fost implementată cu succes în România cât și în alte țări, precum Moldova, Albania, Kosovo, Ucraina.

Metodologia MGSC este o metodologie non-formală de educație, participativă, bazată pe învățare prin experimentare, ce abordează jocul ca un instrument psihosocial de dezvoltare a abilităților globale ale copiilor și de creștere a gradului lor de reziliență și de integrare socială și școlară.

Formarea s-a desfășurat offline și a fost intens practică, bazată pe metoda învățării prin experimentare a jocului ca instrument psihosocial de lucru cu copiii, ce le dezvoltă armonios sufletul, mintea și corpul, îi învață să coopereze și să lucreze în echipă, să capete încredere în forțele proprii, să-și cunoască și să-și exprime emoțiile și nu în ultimul rând, să-și acceseze resursele creative.

Participanții au experimentat și au învățat de-a lungul celor două zile și jumătate de formare, tehnici de lucru cu copiii în risc de abandon școlar, adaptate atât copiilor cât și adolescenților.

Planul de formare a inclus desfășurarea unui curs de două zile, ce a combinat module teoretice și practice și a inclus experimentarea conceptelor referitoare la caracteristicile și a metodologia jocului psihosocial cât și la dezvoltarea competențelor personale și sociale ale profesorilor, implicați activ în educația și creșterea copiilor.

Obiectivele cursului au fost dobândirea de către profesori a unor abilități metodologice, tehnice, sociale și personale, pentru a dezvolta global copiii în cadrul unor activități sportive, creative cu caracter psihosocial.

Modulele incluse în planul de formare au fost: principiile metodologice ; obiectivele și caracteristicile jocului psihosocial ; jocurile tradiționale și protecția copilului; activitățile intergeneraționale; reziliența și resursele personale ; comunicarea și ascultarea activă, gestionarea emoțiilor, planificarea activităților psihosociale; creativitatea.

Cursul „ Educația incluzivă de calitate”, a fost un curs derulat online timp de 5 zile a câte 3 ore/zi și a avut ca principal obiectiv dobândirea de competențe noi și anume: cunoașterea caracteristicilor educației incluzive; aplicarea la clasă a metodelor și tehnicilor specifice educației incluzive; cunoașterea instrumentelor specifice educației incluzive și realizarea incluziunii tuturor copiilor la clasă. În cadrul cursului au fost folosite o serie de materiale utile cum ar fi: suportul de curs, prezentări PPT, filmulețe tematice, ghiduri, fișe de lucru care pot fi puse la dispoziție la cerere.

Cursul „Tehnici și strategii de lucru cu copiii cu cerințe educaționale specifice”, a fost un curs derulat online timp de 5 zile a câte 3 ore /zi și a avut ca principale obiective dobândirea de competențe noi și anume: cunoașterea caracteristicilor copiilor cu CES; utilizarea metodelor și procedeele adecvate la clasă pentru elevii cu CES; realizarea și aplicarea planului de intervenție personalizat pentru elevii cu CES. În cadrul cursului au fost folosite o serie de materiale utile cum ar fi: suportul de curs, prezentări PPT, filmulețe tematice, ghiduri, fișe de lucru care pot fi puse la dispoziție la cerere.

Cursul „Scriere de proiecte”, a fost un curs derulat online timp de 5 zile a câte 3 ore /zi și a avut ca principale obiective dobândirea de competențe noi și anume: cunoașterea caracteristicilor și elementelor principale din structura unui proiect; utilizarea metodelor și procedeele adecvate în scrierea unui proiect de succes; identificarea surselor de finanțare potrivit scopului proiectului. În cadrul cursului au

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

fost folosite o serie de materiale utile cum ar fi: suportul de curs, prezentări PPT, ghiduri, exemple de proiecte de succes, fișe de lucru. Ele pot fi puse la dispoziție la cerere.

În urma evaluării cursurilor oferite în cadrul proiectului, am remarcat următoarele: pregătirea oferită prin cursurile de MGS, incluziune socială și CES au contribuit mult la creșterea capacității cadrelor didactice dar și a mentorilor în lucrul cu elevii lor.

Tot cu referire la instruirile la care profesorii facilitatori au luat parte au menționat și cursul ce a abordat cerințele educaționale speciale. Mai mulți profesori au menționat că acest curs le-a clarificat mai multe aspecte ce țin de lucrul cu copiii cu cerințe educaționale speciale, de la cum ar trebui să abordeze unele situații până la care sunt procedurile care se aplică când trebuie pregătită documentația CES.

"Am aflat informații noi despre copiii cu CES în general și procedurile care ar trebui să se aplice în cazul acestora, ne-a ajutat cursul pentru copilul cu CES pentru că am știut să facem documentația."

Cursul de incluziune socială a fost de asemenea apreciat laolaltă cu o mențiune a schimbului de experiență care i-a ajutat pe unii profesori să fie mai conștienți de cât de important este să își includă toți elevii pe cât se poate într-o manieră egală la ore.

"După vizita de studiu din Norvegia, fac tot posibilul să îi integrez în activități pe absolut toți elevii. Încerc să introduc jocul în orice activitate."

CAPITOLUL III. O SCHIMBARE DE PARADIGMA IN PROCESUL EDUCATIV

Programul școală după școală

Programul școală după școală implementat în cadrul inițiativei NORvegiano-ROMână pentru Calitate în Educație are drept scop prevenirea abandonului școlar pentru copiii din grupuri vulnerabile. Prin acest program, elevii sunt încurajați să participe la activități recreative prin care își dezvoltă abilități, efectuează teme alături de cadre didactice sau beneficiază de pregătire suplimentară la materiile de bază în vederea îmbunătățirii parcursului școlar.

Programul propune o schimbare de paradigma in procesul educativ punând accent pe tehnici de predare centrate pe elev, adaptate nevoilor si posibilităților de învățare ale acestuia si mai puțin pe respectarea si aplicarea tehnicilor si noțiunilor prezentate in curricula școlară de masa.

Programul propune implementarea și derularea unor metode și procese educaționale diferențiate, astfel este indicat în activitatea instructiv-educativă să se abordeze utilizarea instrumentelor RED (RESURSE EDUCAȚIONALE DESCHISE), care se referă la accesul nestingherit la materiale cu caracter instructiv, facilitat de tehnologiile informației și comunicațiilor, facilitarea exprimării emoțiilor, în vederea creșterii stimei de sine; lucrul în echipe și implicarea în activități extrașcolare.

In cadrul proiectului am folosit ca metode alternative de prevenție a abandonului școlar o serie de inițiative cum ar fi: masa caldă la școală acordata elevilor, ateliere parentale în vederea creșterii implicării în parcursul educațional al elevilor, programe de mentorat pentru elevi desfășurate de colegi de vârste asemănătoare care acționează ca „un prieten/ o prietenă mai bună” si am furnizat școlilor o serie de materiale si dotări care sa sprijine derularea cu succes a acestor activități.

In plus, proiectul propune o adaptare a practicilor educaționale la particularitățile specifice elevilor in special a celor cu CES prin optimizarea evoluției cognitive și sociale a acestora, contribuind la valorizarea tuturor elevilor, nediscriminatoriu, respectându-se dreptul acestora la educație, la egalitate, la apartenență socială. Mai

mult, activitatea instructiv-educativă a elevilor care prezintă CES a urmărit satisfacerea nevoilor de învățare și dezvoltare a acestora, astfel încât să permită și să faciliteze dobândirea autonomiei personale și profesionale și a unei inserții sociale adecvate.

Programul scoala după scoala a fost implementat în peste 20 de școli din mediul rural și a oferit servicii diversificate unui număr de peste 700 de copii și mentori. Programul s-a derulat timp de 4 zile pe săptămână a câte 3 ore pe zi. Această inițiativă nu s-ar fi putut derula fără sprijinul managementului școlilor și suportul cadrelor didactice de aceea trebuie să subliniem că succesul unei astfel de inițiative se datorează susținerii managementului de la nivelul școlilor care au facilitat asigurarea transportului copiilor la/de la școală și după terminarea programului de tip afterschool punând la dispoziție resursele proprii cum ar fi: sala unde se desfășoară programul de tip afterschool, microbuzele școlare/șofer, personal auxiliar care să asigure curățenia la cursuri etc.

O serie de activități derulate în cadrul programului de afterschool și care noi le-am identificat ca fiind exemple de bune practici, au fost prezentate în Ghidul de bune practici care se poate descărca de pe site-ul proiectului www.edu-noroc.org.

Prezentăm mai jos metodologiile și instrumentele folosite pentru lucrul cu copii, cu părinții, mentorii în cadrul programului de after school. Mai multe informații și detalii din cadrul activităților desfășurate de cadrele didactice din cele 20 de școli ale proiectului se găsesc pe blogul proiectului aici: www.edu-noroc.org.

Ca parte a sistemului de monitorizare a proiectului NOROC, s-a realizat și monitorizarea activităților din cadrul programului de afterschool din cele 20 de școli partenere. În acest sens, s-au realizat ghiduri de discuții focus-grup adresate profesorilor facilitatori, elevilor și mentorilor, întrebările având rolul să identifice felul în care profesorii facilitatori și-au ajustat metodele de predare în urma formărilor realizate de echipa proiectului dar și observarea felului în care facilitatorii percep schimbările în atitudinile elevilor față de orele de studiu. Întrebările adresate elevilor s-au axat pe identificarea părerilor acestora despre afterschool, cum consideră aceștia că afterschoolul diferă de orele obișnuite de la școală și dacă aceștia consideră că ar putea fi aduse îmbunătățiri în timp ce întrebările pentru mentori au urmărit să afle dacă tehnicile învățate în urma cursurilor oferite de către echipa proiectului NOROC au fost folosite în interacțiunea cu elevii școlilor la care aceștia au practicat ca și mentori.

Prezentăm pe scurt câteva din impresiile profesorilor, elevilor și mentorilor precum și câteva testimoniale ale acestor.

Profesorii facilitatori ce au fost intervievați au făcut referire la utilitatea cursurilor oferite de către echipa NOROC, referindu-se în primă instanță la cursul de MGS – Mișcare joc și sport. Aceștia susțin că MGS este o metodologie de lucru care i-a inspirat în a îndrăzni o abordare mai informală și mai creativă a felului în care aceștia își țin orele. Această nouă abordare a contribuit la implicarea mai activă a elevilor în activitățile din cadrul afterschoolului, profesorii menționând cu entuziasm că elevii sunt mult mai receptivi ca înainte și mult mai comunicativi între ei. Mai mult aceștia spun că au început să încorporeze astfel de tehnici și în cadrul orelor obișnuite de la școală. Profesorii fac referire și la faptul că abordarea folosită la afterschool îi face pe copiii să vină cu entuziasm la școală.

"Așteaptă cu nerăbdare aceste ore de after, vin cu mai mult drag la școală cu mai mult entuziasm, povestesc și acasă de ceea ce facem."

"Tehnicile creative au ajutat la stimularea copiilor. Copiii care înainte nu vorbeau, erau introvertiți acum socializează în cadrul grupului țintă. Elevii sunt mai relaxați și încrezători să răspundă la ore. Jocul prinde foarte bine."

Unii profesori fac o separare în continuare a felului în care își desfășoară orele de curs din cadrul școlii versus orele din afterschool. Aceștia fac mențiunea că la școală sunt obligați să respecte o curiculă școlară care este foarte aglomerată și astfel, nu le permite să fie mai creativi sau să ofere mai mult timp jocurilor.

"Este o diferență între activitatea din cadrul programului normal de școală pentru că avem de predat și o curiculă de urmat, la program însă putem face jocuri distractive."

Profesorii facilitatori au menționat faptul că masa caldă face o diferență în a atrage copii la școală și chiar elevii să depună mai mult efort la școală, să se concentreze mai bine la programul din școală. De asemenea, respondenții au menționat că au primit suficient sprijin din partea echipei NOROC pentru a își derula activitatea în afterschool.

"Până acum nu credem că ar mai trebui ceva în plus, sunt suficiente activitățile. Membrii echipei au fost receptivi atunci când am solicitat ajutorul."

Elevii în schimb și-au exprimat mulțumirea față de faptul că au oportunitatea să își facă temele la afterschool sub supravegherea unui profesor, fapt ce îi ajută să aprofundeze niște informații care poate nu erau așa de bine înțelese de la școală.

"La afterschool înțelegem tot ce nu am înțeles la ore."

Unii elevi și-au exprimat entuziasmul și cu privire la atmosfera din cadrul afterschool-ului. Aceștia au remarcat cum atmosfera e mai relaxată, profesorul e mai jovial, activitățile sunt mai distractive. Diferența sesizată de copii cu referire la afterschool este că profesoara are mai mult timp să explice și în general e mai mult timp de joacă.

"Profesorii sunt mai faini la after pt că se joacă mai mult."

"La programul de școală doamna este mai serioasă, nu ne jucăm , primim note , iar la after ne jucăm, facem și fișe , teme. dar ne și distrăm."

Afterschool-ul bucură copiii pentru ca le oferă oportunitatea să petreacă mai mult timp împreună. Mulți dintre elevii respondenți fac referire la afterschool ca fiind locul în care și-au făcut noi prietenii sau locul în care se simt în siguranță.

"Ne știam și înainte dar acum stăm împreună la program și ne jucăm cu toții. Ne simțim în siguranță , nu ne certăm că ne știm între noi."

"Ne place pentru că ne-am făcut prietenii noi, învățăm, ne jucăm cu cercurile."

Cel mai des menționat aspect cu privire la programul de afterschool a fost entuziasmul elevilor față de joc și de mișcare. Aceștia și-au exprimat entuziasmul și aprecierea față de orice activitate ce implică joacă, mișcarea și statul afară. De asemenea, elevii au subliniat faptul că își doresc mult mai multe activități de genul, cu mai multe excursii în aer liber, mai mult sport și mai multă veselie.

"Jocurile sunt cele mai distractive, mai și învățăm, să învățăm să scriem, fotbalul ,să facem temele. "

În schimb, mentorii intervievați fac referire la cursul de MGS care i-a ajutat să își formeze un stil pedagogic mai creativ și mai adaptat la nevoile reale ale copiilor.

"Cunoștințele învățate până acum în cadrul acestui proiect au avut un impact major asupra dezvoltării noastre profesionale."

Mentorii s-au organizat pe parcursul școlii pentru a putea participa săptămânal la activități. Respondenții susțin că cele învățate îi pregătesc pentru provocările ce vor urma în cariera de cadru didactic.

"Am învățat cum să abordăm corect diverse situații complicate ce pot apărea în timpul procesului de învățare."

Mentorii au remarcat că elevii cooperează mai mult și sunt atenți pe parcursul activităților. Aceștia susțin că activitățile interactive au motivat copiii să se implice

direct și au remarcat că elevii sunt mai liniștiți față de cei din școala "normală". De asemenea, mentorii au remarcat că afterschool-ul a ajutat la o mai bună cooperare, organizare și comunicare.

"Am observat că funcționează cel mai bine activitățile de consiliere și mișcare."

Mentorii au precizat că cele mai mari dificultăți s-au întâlnit în interacțiunea cu elevii care prezentau diferite probleme pe plan comportamental și psihologic.

Putem concluziona faptul că unii elevi au sesizat o îmbunătățire în felul în care profesorii lor predau sau se comportă în cadrul programului de afterschool. Tehnicile mai creative de derulare a orelor din cadrul programului de afterschool i-au făcut pe copii să îndrăgească afterschool-ul deoarece răspund la nevoia lor de joacă, interacțiune mai mare cu restul elevilor și petrecut timp în aer liber. Elevii au declarat că își doresc mai multe activități în aer liber, și în general preferă un stil pedagogic mai interactiv. Unii profesori la rândul lor recunosc importanța învățământului non-formal pentru o mai bună interacțiune cu elevii lor.

Prezentăm în continuare câteva din instrumentele dezvoltate în cadrul proiectului și folosite cu succes de către cadrele didactice în cadrul programului de afterschool:

Instrumente specifice pentru lucrul cu copii cu CES

Instrumente utile pentru lucrul cu părinții

Instrumente specifice MGSC.

i). Instrumente specifice pentru lucrul cu copii cu CES

În activitatea derulată de către cadrele didactice de pe after-school din proiect am propus câteva instrumente de lucru utile în desfășurarea procesului de evaluare și intervenție educațională.

Anexa 1.

Școala _____

Obiectul: _____

Clasa: _____

Cadru didactic proiect: _____

FIȘĂ

privind rezultatele obținute la testele initiale/finale învățământ primar

OBIECTIVE		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
Nr. de levi care l-au realizat	F.B.										
	B.										
	S.										
	I.										

Aprecieri cu calificative:

CALIFICATIV	F.B.	B.	S.	I.
Nr. de elevi				

Greșeli frecvente:

Măsuri ameliorative:

Anexa 1.1

Școala _____

Obiectul: _____

Clasa: _____

Cadru didactic de pa after-school din proiect _____

FIȘĂ

privind rezultatele obținute la testele initiale/finale învățământ gimnazial

OBIECTIVE		O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10
Nr. de levi care l-au realizat	8-10										
	6-8										
	5-7										
	4-6										

Apreciere cu calificative:

Note	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
Număr elevi										

Greșeli frecvente:

Măsuri ameliorative:

Fișa de progres/regres la evaluări

Anexa 2

Nr. crt.	Numele și prenumele elevului	Evaluare inițială	Evaluare sumativă	Evaluare finală	Progres/R egres
1					
2					
3					

Profesor/învățător proiect: _____

Anexa 3

Model de structură a curriculumului

Curriculum modificat la

(disciplina de studiu)

Elev _____

Număr certificat CES: _____, valabil până la data _____, emis de către CJRAE _____

Clasa _____

Perioada de realizare _____

Profesor/învățător after school din proiect: _____

<i>Finalități educaționale</i>	<i>Conținuturi</i>	<i>Strategii/tehnologii didactice</i> <i>(Activități de învățare conforme cerințelor educaționale speciale ale elevului)</i>	<i>Strategii de evaluare</i> <i>(se vor indica strategiile specifice de evaluare pentru fiecare finalitate proiectată)</i>	<i>Note privind rezultatele monitorizării</i> <i>(nivelul de atingere a finalităților)</i>

Se va elabora pentru fiecare disciplină pentru parcurgerea materiei conform programei prin modificări curriculare.

Anexa 4

FISA DE CARACTERIZARE PSIHOPEDAGOGICA a elevului cu CES din grupul țintă al proiectului

UNITATEA ȘCOLARĂ: _____

NUMELE SI PRENUMELE COPILULUI: _____

CLASA : _____

I. DATE GENERALE DESPRE COPIL SI FAMILIA SA

1) DATE BIOGRAFICE DESPRE COPIL:

a) Data si locul nasterii:

b) Adresa:

2) DATE MEDICALE: (se completeaza din fisa medicala)

a) Antecedente patologice:

b) Evolutia psiho-fizica:

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

3) DATE DESPRE FAMILIA COPILULUI:

- Tipul familiei: a) normala
b) tatal (mama) decedat
c) parinti despartiti/concubinaj/monoparental
d) parinti vitregi (unul, amandoi)

Frati (surori) mai mici, mai mari:

- varsta:
- ocupatia

Alte persoane (rude) apropiate in familie:

4) PROFESIA PARINTILOR:

Tata:

Mama:

5) CONDITII DE LOCUIT:

- a) foarte bune
- b) bune
- c) satisfacatoare
- d) nesatisfacatoare

6) ATMOSFERA SI CLIMATUL EDUCATIV IN FAMILIE:

- a) raporturi armonioase, de intelegere intre parinti si intre parinti si copii;
- b) raporturi punctate de conflicte mici si trecatoare;
- c) dezacorduri puternice in familie, conflicte frecvente;
- d) familie destramata sau pe cale de destramare.

Cine se ocupa in mod special de copil:

- a) mama
- b) tata
- c) frati
- d) bunici
- e) alte rude
- f) alte persoane

7) COMPORTAREA COPILULUI IN FAMILIE (vorbire politicoasa, spirit de ordine, atitudine fata de parinti, bunici)

- a) foarte buna
- b) buna
- c) satisfacatoare
- d) nesatisfacatoare

8) ASPECTE ALE ACTIVITATII COPILULUI IN FAMILIE

- Activitati de joc -----
- Activitati intelectuale-----
- Activitati artistice-----
- Activitati practic-gospodaresti-----
- Activitati sportive-----

II. ACTIVITATEA COPILULUI IN ȘCOALĂ

1) Rezultatele obtinute de copil in cadrul categoriilor de activitati structurate in continutul invatamantului:

- Dezvoltarea vorbirii
- Activitati si jocuri matematice
- Cunostinte despre mediul incompjurator
- Exercitii grafice
- Educatie fizica și sport
- Activitati artistico-plastice
- Activitati practice
- Educatie muzicala
- Jocuri si alte activitati la alegere

2) Jocuri preferate de copil:

- a) jocuri de creatie cu subiecte si roluri
- b) jocuri de constructii
- c) jocuri logico-matematice
- d) jocuri de miscare si caracter sportiv

3) Conduita copilului in școală:

- a) si-a insusit deprinderile de comportare civilizata, le aplica in relatiile cu adultii si copiii;
- b) si-a insusit deprinderile de comportare civilizata, dar le aplica numai fata de adulti;
- c) conduita nu este constanta;
- d) nu si-a insusit deprinderile de comportare civilizata.

4) Concordanta intre comportarea copilului in familie si in școală:

- a) exista concordanta
- b) nu exista concordanta

5) Modul de indeplinire a sarcinilor:

- a) indeplineste sarcinile intotdeauna;
- b) indeplineste uneori (cele preferate);
- c) indeplineste sarcinile daca se insista.;
- d) refuza indeplinirea sarcinilor.

6) Adaptarea la grupul de copii din școală:

- a) usor adaptabil;
- b) greu adaptabil;
- c) inadaptabil

7) Participarea la viata de grup:

- a) cauta activ contactul cu grupul, sociabil, comunicativ, stabileste usor relatii, vine cu idei si propuneri;
- b) este in contact cu grupul, se integreaza, dar prefera sarcinile executive;
- c) participa la activitatea de grup numai daca este solicitat;
- d) mai mult retras,izolat, putin comunicativ.

8) Rolul pe care il indeplineste in grupul de joc:

- a) prefera rolul de conducator;
- b) prefera sa fie condus;
- c) trece cu usurinta de la un rol la altul.

III. CARACTERISTICI ALE PERSOANEI:

1) MOTRICITATE

-Controlul si coordonarea miscarilor:

- a) foarte bine;
- b) bine;
- c) slab.

-Ritmul miscarilor:

- a) rapid
- b) mediu
- c) lent

2) CAPACITATI COGNITIVE

PERCEPTIA

-a) foarte buna, b)buna, c)slaba

ATENTIA

a) in tot timpul activitatii

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

b)in anumite momente ale lectiei

- Stabilitatea atentiei in joc:

a)in jocul individual

b)in jocul cu grupuri mici de copii

- Concentrarea atentiei exprimata in rezistenta la factorii perturbatori care apar in timpul activitatilor:

- activitati comune cu intreaga grupa: a)foarte buna, b)buna, c)slaba

- la libera alegere: a)foarte buna, b)buna, c)slaba

- Distributivitatea atentiei in diferite forme de activitate ale copilului: a)foarte buna, b)buna, c)slaba

MEMORIA

- Viteza de memorare a cunostintelor: a)rapida, b)medie, c)lenta

- Durata pastrarii cunostintelor: a)lunga, b)medie, c)scurta

- Reactualizarea cunostintelor: a)fidela, b)creatoare, c)cu dificultati

IMAGINATIA

Formele imaginatiei:

- imaginatia reproductiva manifestata in: a)activitati intelectuale

- b)activitati artistice

- c)joc

- imaginatia creatoare manifestata in: : a)activitati intelectuale

- b)activitati artistice

- c)joc

GANDIREA

- Capacitatea de a utiliza operatiile gandirii: -analiza

- sinteza

- comparatia

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

-generalizarea

-clasificarea

-Nivelul de inteligenta: a)foarte buna, b)buna, c)medie, d)scazuta, e)sub limita

LIMBAJUL

a)vocabular bogat, exprimare frumoasa si corecta;

b)exprimare usoara si corecta;

c)vocabular redus, exprimare greoaie;

d)vocabular foarte sarac, exprimare incorecta

Forme de limbaj care predomina: a)concret situativ

b)contextual

c)monologat

d)dialogat

3)TRASATURI DE PERSONALITATE:

TEMPERAMENTUL

a) puternic exteriorizat, impulsiv, nestapanit, inegal, iritabil, uneori agresiv, activ, rezistent la solicitari, cu tendinte de dominare a altora;

b) exteriorizat, energic, vioi, mobil, echilibrat, usor adaptabil, vorbaret, nestatornic;

c) calm, controlat, retinut, lent, uneori nepasator, mai greu adaptabil, rezistent la solicitari repetitive;

d) hipersensibil, interiorizat, retras, nesigur, anxios;

e) tip combinat.

EMOTIVITATE

a) foarte emotiv, excesiv de timid, emotiile ii perturba activitatea;

b) emotiv, dar fara reactii dezadaptative;

c) neemotiv, indraznet.

DISPOZITIE AFECTIVA PREDOMINANTA

- a) vesel, optimist;
- b) mai mult trist, deprimat

INSUSIRI APTITUDINALE

- a) lucreaza repede, rezolva usor si corect sarcinile de invatare;
- b) lucreaza corect, dar consuma mai mult timp si investeste mai multa energie;
- c) lucreaza greoi, cu erori, nu se incadreaza in timp.

TRASATURI DE CARACTER IN DEVENIRE:

- atitudini fata de munca:
 - a) pozitive
 - b) negative
- atitudini fata de altii: a)pozitive
b)negative
- atitudini fata de sine: a)pozitive
b)negative

CONCLUZII:

- Sugestii pentru activitatea viitoare cu copilul
-
-

Cadrul didactic de pe after school din cadrul proiectului va colabora cu *psihologul din proiect,* care poate utiliza instrumente de lucru utile în derularea activităților individuale sau de grup, privind consilierea educațională.

Anexa 5

Nr...../.....

Cerere

Privind **solicitarea** de către
Personalul didactic /părinte/ reprezentant legal
A serviciilor de consiliere psihopedagogică individuală a elevilor

Numele și prenumele celui care face solicitarea

.....

Calitatea acestuia: cadru didactic părinte reprezentant legal

Numele și prenumele elevului/eipentru care se face solicitarea

.....

Clasa (an școlar)

Motivul solicitării serviciilor de asistență (consiliere)
psihopedagogică.....

.....

.....

Data.....

Semnătura.....

Anexa 6

Acord privind serviciile de consiliere educațională

Școala _____

Data: _____

Beneficiar proiect : elev/eleva _____

Clasa (an școlar): _____

Reprezentant legal (părinte/ tutore legal):

Nume și prenume: _____

Sunt de acord ca fiul meu/ fiica mea să beneficieze de serviciile de consiliere educațională în conformitate legislația în vigoare privind datele cu caracter personal și de confidențialitate ,Codul etic și standardele de calitate în consilierea carierei.

Precizez că am fost informat despre specificul acestei activități și că mi s-a garantat confidențialitatea serviciilor oferite.

Psiholog proiect ,

Părinte/Reprezentant legal,

Anexa 7

Unitatea de învățământ.....

Nr...../.....

RECOMANDARE

Către,

Domnul/Doamna....., părinți/reprezentanți
legali ai elevului/eleveii..... de la Școala
.....din clasa

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

În urma activității de asistență psihopedagogică/consiliere educațională, vă recomandăm următoarele demersuri în vederea optimizării dezvoltării psihoindividuale armonioase a fiului/fiicei dumneavoastră:

- Serviciul de Evaluare și Orientare Școlară și Profesională;
- Evaluare logopedică ();
- Alte servicii de specialitate (consult medical de specialitate, evaluare psihologică clinică, consiliere psihologică, psihoterapie, etc.)

În vederea sprijinirii copilului în demersul educațional, solicităm să ne transmiteți rezultatele investigației recomandate mai sus.

În speranța unei bune colaborări vă mulțumim!

Psiholog proiect,

.....

Am luat la cunoștință.

Nume și prenume părinte/tutore legal

.....

Semnătura

Anexa 8

Unitatea de învățământ

Fișa de consiliere individuală elev

Date de identificare

Data:			
Nume și prenume beneficiar:			
Vârsta și data nașterii:		Clasa:	
Învățător/ Diriginte:			
Familia: <input type="checkbox"/> Părinți biologici <input type="checkbox"/> Divorțați <input type="checkbox"/> Recăsătoriți <input type="checkbox"/> Părinte unic <input type="checkbox"/> În îngrijire			
Altele:			
Mama:	Vârsta	Ocupația:	
Tata	Vârsta	Ocupația:	
Domiciliu (unde și cu cine locuiește):			
Frați, surori: (nume, vârstă):			
Elev cu Certificat de orientare școlară	Da	Nr.	Nu
Elev cu Certificat de handicap	Da	Nr.	Nu
Problema/ Nevoia cu care se prezintă în consiliere:			
Rezultate/ Recomandări			
Psiholog proiect :			Semnătura:

Ulterior, va întocmi un program de intervenție individualizat de asistență psihopedagogică pentru fiecare beneficiar din grupul țintă.

Anexa 9

Program individual de asistență psihopedagogică

Domeniu de intervenție:

- auto/ intercunoaștere/ dezvoltare personală;
- managementul emoțiilor și dezvoltarea abilităților emoționale și de comunicare (se include prevenirea bullyingului în spațiul școlar, a violenței domestice, a dificultăților de relaționare, inclusiv cu copiii cu ces)
- managementul învățării/ dezvoltare cognitivă/ dezvoltarea creativității (se include prevenirea eșecului școlar, a absenteismului/ abandonului școlar)
- educația pentru un stil de viață sanogen (se include prevenirea consumului de substanțe cu risc, traficului de persoane).

Scop:.....

Obiective:

.....
.....
.....

Factori protectori (resurse):

.....

Factori de risc:

.....

Rezultatele intervenției:

.....

Încheierea consilierii:

.....

Desfășurarea activităților/ ședințelor de consiliere:

Nr. crt.	Data	Participanti	Activitatea desfășurată	Observații/ Rezultate

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Anexa 10

Unitatea de învățământ

Fișă consiliere individuală părinte/cadru didactic

Data:	
Nume și prenume beneficiar:	
Stare civilă: <input type="checkbox"/> Căsătorii <input type="checkbox"/> Divorțați <input type="checkbox"/> Recăsătorii <input type="checkbox"/> Uniune consensuală <input type="checkbox"/> Părinte unic Altă situație:	
Copii: vârstă/sex	
Problema/nevoia cu care se prezintă în consiliere:	
Factori protectori și factori de risc:	
Rezultate intervenție / Recomandări:	
Psiholog proiect: :	Semnătura

Program de intervenție

Nr. crt.	Data	Participanti	Activitatea desfășurată	Observații/

Nr. crt. Data Participanti Activitatea desfășurată Observații/ Rezultate

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Anexa 11

Unitatea de învățământ

Fișă de consiliere de grup

Cadru didactic after school din proiect/Psiholog _____

Alte date (număr elevi AS, număr elevi CES, _____

Nr. crt.	Data/Nr. registru	Activitatea desfășurată	Rezultate/Observații	Număr participanți

(2) Ședințele de consiliere educațională sunt oferite pentru toți beneficiarii din proiect.

Activitatea psihopedagogului de pe proiect este de colaborare cu cadrul didactic de pe after-school din proiect cât și cu psihologul. Instrumentele de lucru propuse sunt:

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Anexa 12

Fisa de evaluare inițială psihopedagogică

Perioada evaluării: _____

Numele și prenumele beneficiarului :

Evaluarea activității :

Stimulare cognitivă

.....

Activități de recreere și socializare

.....

.....

Autonomie personală

.....

Evaluarea implicării familiei:

Frecvența participării copilului la servicii
:

Frecvența participării părintelui/reprezentantului legal la servicii _____

Data realizării fișei: _____

Profesor psihopedagog: _____

Părinte: _____

Anexa 13

Program de intervenție psihopedagogică

Nume beneficiar :

Varsta :

Diagnostic :

Profesor psihopedagog proiect :

Perioada de intervenție: pe perioada derulării proiectului

OBIECTIVE CADRU	OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
STIMULARE COGNITIVĂ		
Explorarea senzorială și motrică a lumii înconjurătoare în vederea formării conduitelor de orientare, cunoaștere și adaptare la mediul ambiant	Explorarea polisenzorială a obiectelor din mediul apropiat	<p>Exerciții-joc de stimulare polisenzorială prin acțiunea directă cu obiectele din mediul înconjurător:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții vizuale (“Recunoaște obiectul!”, “Găsește diferențele între obiecte/ imagini!”); - exerciții auditive (“De unde se aude?”, “Graiul animalelor”, “Cine te-a strigat?”, “Vocea șoptită”); - exerciții olfactive [“Ce miroase așa?”, “Cum miroase ...? (plăcut, neplăcut)]]; - exerciții gustative (“Ce gust are ...?”, “Albinuțele adună miere”, “Salata de fructe”); - exerciții tactil-kinestezice (exerciții de orientare tactilă - identificarea obiectelor prin pipăire, în absența văzului – jocul “Trăistuța fermecată”/

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

		“Recunoaște obiectul cu ochii închiși!”);
<p>Stimularea și dezvoltarea capacităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente</p>	<p>Stimularea dezvoltării intelectuale prin exersarea și dezvoltarea proceselor psihice</p>	<p>Jocuri de exersare a diferitelor tipuri de comunicare:</p> <p>a. nonverbale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de mimă/pantomimă (“Mimul”); - exerciții de mișcare și ritm (“Mergi în ritmul meu!”); - cântece însoțite de mișcare (“Dacă vesel se trăiește!”, “Bate vântul frunzele!”) <p>b.verbale (jocuri de exersare a aparatului fono-articulator; jocuri onomatopeice; « frământări de limbă »; jocuri de verbalizare a acțiunii cu obiectele);</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de formare a noțiunilor integratoare (vocabular tematic: culori, fructe, legume, animale, îmbrăcăminte, obiecte de igienă etc.); <p>Exerciții cu unele elemente de abstractizare și generalizare:</p> <p>? Exerciții de realizare a corespondenței mulțime obiectuală- imagine-simbol (număr-cifră):</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de asociere mulțime – număr de obiecte (“Pune jetonul potrivit!” etc.); - exerciții de punere în corespondență „mulțime- număr de elemente –

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

		<p>simbol (număr-cifră): “Scrie cifra corespunzătoare!” etc.;</p> <p>- exerciții de operare în centrul 0-10 în plan obiectual/ imagistic, cu sprijin (ordonare obiectuală/ imagistică și de numărare în șir crescător și descrescător etc - “Continuă șirul!”, “Vecinii numerelor” etc.);</p> <p>- exerciții de scriere/ citire a cifrelor/ numerelor naturale în centrul 0-10</p>
ACTIVITATI DE RECREERE SI SOCIALIZARE		
<p>Învățarea conduitelor de orientare, de cunoaștere și adaptare în mediul ambiant</p>	<p>Recunoașterea propriei Identități, prin raportare la mediul în care trăiește - cunoașterea datelor personale de identitate; - cunoașterea membrilor familiei și identificarea spațiilor locuinței;</p> <p>- cunoașterea și identificarea colegilor, a clasei, a școlii și a spațiului public familiar</p>	<p>Exerciții-joc de descriere a propriei persoane sub aspect fizic?</p> <p>Exerciții de numire a lucrurilor care ne reprezintă (jucării, colecții, camera mea, rechizite, vestimentație etc);</p> <p>Exerciții-joc de identificare și/ sau descriere a membrilor familiei sub aspect fizic</p> <p>Joc de rol cu tematică diversă (“De-a familia”)</p>
<p>Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social)</p>	<p>Orientarea spațio-temporală în mediul familial, școlar și public apropiat</p>	<p>Manevrări de jucării și imagini</p> <p>Jocuri de construcții (joc de asamblare a obiectelor de mobilier („Locuința”)</p> <p>Exerciții-joc de asociere obiecte de mobilier – spațiu corespunzător („Așază fiecare obiect la locul potrivit!”)</p>

		Executarea unor comenzi simple de deplasare în spațiu
PREGATIRE DE VIATA INDEPENDENTA		
Stimularea și dezvoltarea disponibilităților psiho-individuale în vederea formării unor comportamente independente de bază	Formarea și educarea unor abilități de întreținere și igienă personală și a spațiului de locuit	<p>Exerciții-joc de identificare a mobilierului și dotărilor principale din sala de clasa/ bucătărie/ sufragerie</p> <p>Exerciții practice de învățare a poziției corecte la masă, de folosire corectă a veselei și tacâmurilor din bucătărie</p> <p>Exerciții de identificare și de denumire a alimentelor de bază (carne, alimente, lactate, legume, fructe)</p> <p>Exerciții de integrare categorială a alimentelor cunoscute</p> <p>Exerciții practice de mărunțire și de consumare a alimentelor de consistențe diferite</p> <p>Joc de rol: („Cum servim masa?” etc.)</p> <p>Exerciții practice de punere și strângere a mesei</p>

Anexa 14

Fisa de monitorizare a programului de interventie realizata de către profesorul psihopedagog

Nume beneficiar :

Varsta :

Diagnostic :

Nume parinte:

Profesor psihopedagog proiect:

Nr. crt.	Program	Lista itemi	Luna 1	Luna 2
STIMULARE COGNITIVA				
1.	Schema corporala			
2.	Intrebari sociale Prompt verbal			
3.	Cifre (0-10)			

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

4.	Litere				
5.	Actiuni receptiv/expresiv				

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

6.	Pozitii spatiale IN- receptiv/ expresiv				
7.	Persoane				
8	Partile componente ale obiectelor, animalelor				
Pregatire de viata independenta					
9	Obiecte din mediu				
CONSILIERE SI ORIENTARE SCOLARA					
10.					

ii) Instrumente utile pentru lucrul cu părinții

În cadrul proiectului am organizat o serie de evenimente de informare dedicate părinților cu scopul de a-i aduce mai aproape de școală și de a-i ajuta să conștientizeze, să înțeleagă și să accepte problemele cu care se confruntă copiii cu nevoi speciale de

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Învățare sau de adaptare în școală și în comunitate. Cele mai importante activități dedicate doar părinților sunt atelierelor parentale care s-au desfășurat cu mult succes, în două etape. Trainerii acestor ateliere au fost experți educaționali din cadrul proiectului, coordonatorii județeni, psiholog și psihopedagogii din cadrul echipei sprijiniți de cadrele didactice din școală și uneori, cu susținerea mediatorilor și consilierilor școlari.

Atelier 1

Atelierul are rolul de a pune bazele inițierii unei comunități a părinților prin folosirea metodelor **interactive** de lucru. Cunoașterea părinților și valorizarea abilităților părinților (de lucru în echipă, comunicare etc) sunt prioritățile atelierului.

Mesaje cheie:

- metodele descrise mai jos sunt doar propuneri care pot fi ajustate în funcție de timp, comunitatea de părinți, mediul școlar etc.
- este important ca fiecare participant să ia cuvântul, cel puțin în sesiunea de cunoaștere, iar pe tot parcursul întâlnirii să îi fie recunoscute abilitățile
- organizarea atelierului prevede:
- **introducere și cunoaștere** - prin care sunt stabilite și evaluate tipurile de relații existente între părinți-copii, părinți-școală
- împărtășirea viziunilor asupra **ce înseamnă să fii un părinte cât mai bun**
- lucru în echipă în vederea stabilirii unor postere cu mesaje despre **importanța educației și mesajele transmise copiilor** (care vor fi ulterior expuse în școli)
- înțelegerea **propriului rol** pe care părinții îl au în **încurajarea elevilor** (prin metafora balonului înălțător)
- crearea unor scrisori evaluative asupra relației părinte-elev prin **autorefecția părinților** asupra: ce consideră că fac bine, ce merită îmbunătățit, ce vor renunța să facă în relația cu copiii și școala (unde pot fi introduse și elemente despre *modurile și stilurile de învățare* la care fiecare avem nevoie să ne adaptăm)
- **evaluarea atelierului:** (vezi mai jos) prin completarea chestionarelor sau doar adresarea prin viu grai a întrebărilor, ale căror răspunsuri se vor găsi în descrierea raportului activității de către facilitator.

Moment	Descriere
Introducere	<p>Este momentul potrivit pentru prezentarea echipei, scopul întâlnirii și descrierea proiectului</p> <p>Ulterior, părinții pot scrie pe post-it-uri <i>așteptările</i> pe care le au în urma atelierelor, iar facilitatorul le va indexa pe o foaie flipchart.</p> <p><i>Durata: 15 min</i></p>
Să ne cunoaștem!	<p>1. Fiecare participant primește o coală pe care va desena o floare, după următoarele indicații (scrise sau desenate):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rădăcina – surprinde relația familiei cu școala; • Tulpina - prezintă o întâmplare fericită; • Frunza 1: numește o calitate personală; • Frunza 2: o dată calendaristică importantă/o calitate a copilului; • Floarea: o urare/un gând pentru copil <p>Se prezintă fiecare părinte prin intermediul florii.</p> <p>Se adună toate materialele și se afișează într-un loc vizibil tuturor.</p> <p>2. Brainstorming –</p> <p>Pornind de la care este relația părinților cu copiii, facilitatorul va nota cât mai multe răspunsuri pe o coală de flipchart despre ce înseamnă din perspectiva participanților să fii un părinte cât mai bun, subliniind rolul important al existenței relației dintre părinte-elev-profesor, inexistența unui profil unic, asemănările sau diversitatea poveștilor amintite (fiecare element putând fi o poveste despre cum putem să ne îmbunătățim relațiile)</p> <p><i>Durata: 30 – 45 minute</i></p>

Lucru în echipă

Ne întoarcem puțin în timp și facem apel la experiențele personale ale părinților. Fiecare părinte este invitat să povestească o amintire semnificativă, fie despre o persoană remarcabilă din anii lor de școală.

După exercițiul de reflecție despre școala părinților în copilăria lor, împărțim participanții în perechi/echipe (2-7 persoane, în funcție de dimensiunea grupului).

Tema lucrului în echipă este să deseneze/scrie cuvinte cheie care să simbolizeze **roadele educației**.

Ce rol a jucat/nu a jucat educația în viața dvs.? Cu ce ne ajută educația? Cu ce-i ajută educația pe copii? Ce mesaje despre educație transmitem copiilor noștri?

Posterul va evidenția rolul educației, al școlii pentru viitorul copiilor prin mijloace diferite (desene, cuvinte cheie, colaj etc.)

Posterele vor fi evidențiate pe holurile școlii/ vor avea un loc dedicat în școală pentru recunoașterea muncii părinților și validarea implicării lor.

După prezentarea posterelor, fiecărei echipe i se va înmâna un balon umflat pe care va trebui să îl mențină în aer, după indicațiile facilitatorului (ex. puteți folosi doar mâinile/ doar coatele/ doar picioarele etc.)

Mesajul din spatele exercițiului va fi ca „**baloanele**” **sunt cele care ne înalță**.

Prin balon înțelegând orice persoană, gând pozitiv sau sfat pe care îl primim sau oferim.

Care este cel mai important balon din viața dvs.? Care te ridică? Care îți dă speranță? Pot fi câteva întrebări suplimentare pentru participanți.

Durata: 40 de minute

Concluzionăm prin faptul că orice părinte, indiferent de povestea sa, poate fi un „balon” pentru copil, pe care să-l înalțe, să creadă în propriile puteri și că împreună vor putea ajunge să scrie povești de viață de succes.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

<p>În loc de final... CONTRACT PERSONAL DE ÎNVĂȚARE</p>	<p>Dăm exemple de activități preferate, mai puțin preferate, deloc preferate. Lansăm câteva întrebări... Mai învățăm ca părinți? Unde învățăm mai bine? La școală, acasă, pe stradă, la telefon sau ...? Ce v-ați dori să învățați? Ce transmiteți copiilor dvs.? Ce simțiți atunci când învățați ceva? Dezvoltați scurte discuții despre stiluri de învățare, inteligențe multiple, inteligența emoțională.</p> <p>Cum interveniți dvs., ca părinte pentru a schimba mediul de învățare din școală/ de acasă?</p> <p>Fiecare părinte semnează un <i>contract personal de învățare</i>.</p> <p>De azi înainte:</p> <p>Voi înceta să...</p> <p>Voi începe să...</p> <p>Voi continua să...</p> <p>Data și semnătura părintelui.</p> <p>Contractele vor fi introduse în plicuri și înmânate facilitatorului.</p> <p>Plicurile vor fi înapoiate părinților la finalul întregului program când se vor analiza și discuta răspunsurile.</p>
<p>Completarea chestionarului adresat părinților (Anexa1 de mai jos)</p>	<p>Completare individuală chestionar sau adresarea întrebărilor din chestionar, FĂRĂ EVALUAREA RĂSPUNSURILOR (care se va face la începutul atelierului II)</p>
<p>La final, apelăm la părinți să numească un ultim gând/sentiment/ idee în urma activităților desfășurate și subliniem încă o dată cum se pot implica în activitățile educaționale.</p>	

Atelier 2

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

Prioritățile atelierului sunt consolidarea comunității părinților prin conștientizarea impactului pe care îl poate avea implicarea în viața școlară a copilului, introducând subiecte precum carieră, succes și motivare.

Moment	Descriere
Deschiderea sesiunii	<p>EVALUARE CHESTIONARELOR DIN PRIMA SESIUNE STAU LA BAZA INTRODUCERII SESIUNII DIN TOAMNA, unde vor fi atinse subiecte precum:</p> <p>meseriile copiilor, rolul și susținerea părinților, modele de reușită, limite etc.</p> <p>După introducerea facilitatorului despre scopul întâlnirii, fiecare participant va prezenta persoana din dreapta sa și un semn care îl/o reprezintă.</p> <p><i>Durata: 20 de minute</i></p>
Decizii de viață	<p>Părinții sunt invitați să numească cele mai importante decizii personale, de exemplu: căsătoria, copiii, școala, meseria, construcția casei, educația etc.</p> <p><i>Cum ați luat deciziile? Cine v-a ajutat? Ce urmări au avut deciziile luate? Sunt cele mai bune decizii? Ce decizii ați luat azi? Ce hotărâri/alegeri ați făcut azi? Care a fost decizia cea mai grea? Cum luați decizii în situații de criză (șomaj, repetenția copilului, incendiu, lipsa banilor, stare de sănătate precară/boală)?</i></p> <p>Ulterior, participanții sunt invitați să deseneze propriul vis. Fiecare prezintă în fața grupului visul personal și 3 activități pe care trebuie să le facă pentru îndeplinirea acestuia. Se repetă</p>

<p><i>Durata: 30 de minute</i></p>	<p>exercițiul pentru visul legat de educație/școală. Se recomandă lucrul în echipă. Ce decizii sunt importante pentru participarea la educație/școală, ca părinți?</p> <p>Fiecare participant este solicitat să prezinte impactul asupra propriei persoane referitor la decizia care l-a marcat cel mai mult, din cele povestite de membrii grupului, din care are de învățat pentru viitor.</p>
<p><i>Povestea lui Ilie</i></p>	<p>Povestea lui Ilie este un film emoționant care prezintă poveștile de viață a patru tineri romi și a familiilor lor. Emoție, vis, zâmbete, curaj, respect, toate se regăsesc în cele 25 de minute în care tinerii povestesc despre întâmplările din timpul liceului, despre importanța ajutorului din partea părinților, dar mai ales despre cât de important e să ai un vis și să lupti pentru el.</p> <p>Înainte de începerea filmului se vor adresa următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ce visați să devină copilul vostru? De ce? 2. Ce veți face pentru ca el să reușească? <p>Se va viziona filmul documentar Povestea lui Ilie. După vizionarea filmului se vor adresa următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ce credeți despre film? 2. Ce / cine anume v-a plăcut? De ce? 3. Despre ce vorbește filmul? 4. Cum vă poate ajuta acest film? 5. Câtă educație credeți că este suficientă pentru copiii dvs.? 6. Credeți că băieții și fetele trebuie să aibă același nivel de educație?

<p><i>Durata: 50 de minute</i></p>	<p>7. Ce știu copiii dvs. despre liceu? Dar despre facultate? Își doresc să ajungă la liceu / facultate?</p> <p>8. Credeți că va fi posibil să ajungă copiii dvs. la liceu / facultate? De ce? De ce sprijin aveți nevoie ca să ajungă la liceu / facultate copiii dvs.?</p>
<p>Retrospectiva părinților</p> <p><i>Durata: 15 minute</i></p>	<p>Sunt analizate răspunsurile din plicul completat în cadrul întâlnirii din luna mai.</p>
<p>În loc de final...</p> <p><i>Durata: 20 de minute</i></p>	<p>Chestionar final</p>
<p>Se va crea o listă de oportunități/ evenimente pe care comunitatea părinților o va realiza periodic, cu sprijinul școlii și a comunității (Ex. gătit împreună, festivaluri cu specific local, târg de Crăciun, celebrarea unor zile specifice precum 8 Aprilie – Ziua internațională a romilor etc.)</p>	

iii. Instrumente specifice MGSC (O pledoarie pentru MIȘCARE, JOC, SPORT ȘI CREATIVITATE)

„Educația trebuie să fie fantastică! Trebuie să fie interesantă, practică și să contribuie la dezvoltarea globală a abilităților de viață !” , Cristina Vlădescu.

Curricula teoretică trebuie să fie asimilată într-un mod „prietenos” de către copii și de aceea jocurile specifice metodologiei „ Mișcare, Joc, Sport și Creativitate” (MGSC) pot avea un rol foarte important. MGSC este un instrument foarte flexibil, care poate

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.
www.eeagrants.org www.norwaygrants.org

fi adaptat unei programe specifice, respectând totodată metodologia psihosocială a jocului, care include cadrul, rolurile, regulile și obiectivele.

Povestea de fond reprezintă ingredientul principal prin care un nou concept din programa școlară poate fi prezentat copiilor. Activitățile psihosociale includ o anumită poveste ...poate fi o poveste despre legende, o poveste a numerelor pare și impare, o poveste a diferitelor tradiții, culturi și istorii, moșteniri culturale ...o poveste cu personaje îndrăgite, precum „prințesa, samuraiul și dragonul”.

Povestea asigură întotdeauna coerența celor trei etape de planificare a activităților, deoarece are un început, o parte principală și un final. Totodată, formatul este aplicabil și perfect adaptat cadrului utilizat pentru planificarea MGSC. În realitate, este un cadru care poate fi adaptat programului sălii de clasă și diferitelor programe școlare, indiferent dacă vizează educația civică, geografia, matematica, o limbă străină, istoria, sportul și așa mai departe.

De-a lungul timpului, am organizat de multe ori jocuri psihosociale cu copii în timpul cursurilor prevăzute de programa școlară. Echipa de animatori este formată din profesori de matematică, română, de limbi străine, de sport, de educație civică, de chimie, de istorie și așa mai departe. Aceștia predau mai ales copiilor din ciclul primar și gimnazial.

Revenind la abordarea MGSC, jocul psihosocial care prezintă, printre altele, cunoștințe și informații „prietenoase”, îl ajută pe copil să nu fie copleșit de informații, extenuat sau stresat de evaluări. Aceasta contribuie la menținerea concentrării, curiozității și entuziasmului copiilor și îi ajută pe aceștia să dobândească mai multe cunoștințe și să experimenteze mai mult în timpul petrecut la școală. Nu în ultimul rând, aceasta facilitează accesul la procesul de învățare. Șansa copilului de a explora învățarea prin intermediul tuturor simțurilor/tipurilor de învățare (senzorială, motrică, intelectuală) este excelentă din perspectiva procesului de dobândire a cunoștințelor.

Chiar dacă conținutul programei școlare nu permite transformarea cursului într-o activitate psihosocială și de învățare, principiile de bază ale metodologiei MGS și elementele importante ale acesteia pot fi puse în aplicare. De exemplu:

Printr-un scurt joc de energizare - un joc de comunicare pentru copii la începutul orei, pentru a-i activa mental și a-i face să se simtă implicați și prezenți. Se recomandă ca jocul să aibă o legătură cu aspectele care urmează să fie predate ulterior în timpul cursului.

Înainte de predarea teoriei principale, aceasta poate fi abordată prin intermediul unui joc MGSC, care pune accentul pe învățarea prin experiență.

La finalul fiecărei ore de curs, o solicitare de feedback din partea copiilor cu privire la aspectele pe care le-au înțeles din ceea ce s-a predat, la aspectele care le-au plăcut, la modul în care și-ar putea îmbunătăți participarea, elemente care ar putea fi utile pentru profesor. Este o abordare foarte importantă care ajută la integrarea viziunii copiilor asupra învățării și ajută profesorul să aibă o perspectivă clară asupra utilității tehnicilor de predare folosite.

un alt mod de aplicare a metodologiei MGSC apare în cadrul evaluărilor, care trebuie să aibă loc pentru toate cadrele didactice pe parcursul semestrului școlar: Pentru a face o sinteză a aspectelor învățate, copiii pot fi împărțiți în echipe și pot realiza colaje creative care să reflecte informațiile dobândite (conform modulului de creativitate MGSC).

Jocurile MGSC pot fi un instrument care îmbunătățește capacitatea de predare a programelor școlare. De asemenea, poate contribui la îmbunătățirea cunoștințelor în același mod în care dezvoltă abilități de viață. Aceasta facilitează transferul de informații pe măsură ce copiii participă în mod activ, au mai multă încredere în forțele proprii, se obișnuiesc să ofere feedback, dobândesc abilități de soluționare a problemelor și învață cum să interacționeze unii cu alții pe baza cooperării și a fair-play-ului. De asemenea, nu în ultimul rând... aceștia înțeleg un principiu teoretic pe care îl practică și îl experimentează în mod energic prin joc, fapt ce va duce ulterior la o memorare mai bună și plăcere sporită pe măsură ce învață prin joc.

Pentru a fi utile, jocurile MGS adaptate la programele școlare trebuie să fie adaptate nivelului de înțelegere și vârstei copiilor.

Școala ca un mare „laborator” pentru joacă și învățare!... Toate la un loc!

În continuare, vom descrie câteva maniere prin care programa școlară poate căpăta o abordare psihosocială. Vom descrie un atelier imaginar pentru copii cu vârste până în 14 copii din ciclul gimnazial - aceștia vor fi implicați în diferite jocuri MGSC de-a lungul programului școlar. Acest proces are rolul de a ilustra modul în care combinăm MGS cu programele școlare, dar este de reținut faptul că nu toate jocurile pot fi jucate în aceeași zi.

- Așa cum este structurat, atelierul poate fi util pentru a evalua aspectele care au fost predate în sala de clasă pentru o anumită perioadă de timp.
- Denumirile jocurilor sunt menționate doar cu titlu informativ - deoarece acesta sunt descrise pe larg în manualul „Jocuri tradiționale pentru protecția copilului”, elaborat de Fundația Terre des hommes. Se presupune faptul că

respectivii copii se cunosc reciproc foarte bine, făcând parte din aceeași clasă.

- Locul de desfășurare: terenul de joacă al școlii sau un teren mare din apropiere
- Materiale : mingi, cercuri, materiale creative, cretă, sfori, etc.

„Urați bun venit copiilor la o nouă aventură împreună pentru descoperirea țărilor lumii! Și pentru a vedea ce am învățat despre ele până acum”!

Încălzirea

Copiii sunt așezați în cerc și joacă împreună **„Jocul cu lansarea numelor”** - pe parcursul jocului, adăugați din programele de **limbă străină** și **geografie** aspecte precum: cereți copiilor să aleagă numele unei țări, prezentați și continentul / lanșați mingea și spuneți „salutul” în limba țării respective / o calitate a oamenilor / a regiunii / tipuri de relief comune cu alte regiuni / cele mai cunoscute orașe / principalele tipuri de activități / artiști cunoscuți din lumea muzicii din țara respectivă / ce le place copiilor din țara respectivă să joace / - poate fi aplicată și o traducere bilingvă în limba maternă - o limbă străină realizată de copii. Copiii se pot ajuta și completa reciproc.

Sau puteți juca **„Poștașul,”** care livrează câte o scrisoare în fiecare țară din Europa/ Asia și așa mai departe / în toate țările care importă/ exportă metale/ fructe/ energie ...toate „scrisorile” care îi vor face pe copii să-și schimbe locul pot fi asociate unor conținuturi existente în cadrul programelor școlare predate.

De asemenea, putem să ne imaginăm jocul **„Salata de fructe”** cu un accent pe matematică - fiecare „țară” (preșcolar/elev al ciclului primar) primește un număr propriu - astfel încât toate numerele pare/impare să schimbe locul / sau să fie asociate diferitelor figuri geometrice ca triunghiuri/pătrate și așa mai departe.

*(* vă rugăm să consultați la sfârșitul documentului mai multe moduri de aplicare a matematicii și a abordării MGSC)*

Revenind la atelierul nostru, putem propune celor 12 copii să formeze grupe de câte 3 și 4 echipe. Fiecare echipă alege să reprezinte o țară și decide care sunt cele mai cunoscute 3 caracteristici principale ale acelei țări și alege modul de a le prezenta simbolic în fața întregului grup. Scopul este ca, ulterior, grupul să ghicească țara. Acest exercițiu poate fi util pentru **tematicile interculturale** predate sau pentru orele de teatru.

Activitatea psihosocială principală:

Un alt joc MGSC excelent, care merită introdus în activitatea principală și care este asociat subiectelor **teatru și istorie** ar putea fi jocul tradițional moldovenesc: „**Unde ați fost ?**” - copiii vor fi împărțiți la început în 2 echipe egale și vor alege ce urmează să exprime prin mimă și pantomimă, cu referire la cele mai cunoscute caracteristici, tradiții, diferite ritualuri, legende ale țării respective și așa mai departe.

Sau pot juca jocul tradițional albanez „**Castelul**” și pot corela **cultura, istoria**, cu cunoștințele legate de castele și regine emblematice, de regi și cavaleri curajoși. Nu în ultimul rând, cu strategiile militare și dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor în echipă.

De asemenea, pot juca jocul tradițional românesc „**Țările**” și pot învăța despre atitudini interculturale, despre toleranță, despre conceptul de alianțe, istorie, geografie și, nu în ultimul rând, despre prietenia dintre țări.

Mai mult, aceștia pot lucra în echipe în cadrul unui modul creativ de cartografiere și pot crea un colaj creativ colectiv de hărți care să corespundă realității în ceea ce privește poziția țărilor și a continentelor, dar unde au posibilitatea de a insera culori, sfori pentru a separa țările. De asemenea, acest aspect poate fi completat și dezvoltat de copii cu elemente de autodescoperirea, precum ar fi tema „**țara visurilor mele**”/ „**țara de unde am venit**” în cazul copiilor aflați în situație de migrație. De asemenea, această activitate poate fi corelată **cu ora de desen**, de **geografie** sau o oră de dezvoltare personală, focusată pe **autocunoaștere**.

În ceea ce privește **sportul**, întrucât acesta este esențial în viața noastră și reprezintă o parte integrantă a metodologiei MGSC și a unei vieți sănătoase pentru fiecare copil, indiferent de țară, putem afirma doar că este foarte important de a fi inclus în timpul desfășurării activităților psihosociale.

Timpul pentru relaxare

După ce au învățat atât de multe lucruri despre alte „țări”, la sfârșitul acestei călătorii imaginare pe tărâmul jocurilor psihosociale, copiii vor fi rugați să împărtășească câteva rețete culinare și cele mai bune ingrediente din întreaga lume, în timp ce vor fi împărțiți în perechi și își vor administra unul altuia un minunat „**masaj ca la pizzerie**”. Cei care au trecut prin așa ceva îl consideră un moment MGSC de neuitat ☺).

*Mai multă matematică:

Matematica de bază care include concepte cum ar fi lucrul în grup, adunarea și egalitatea, numerele impare și pare, figuri geometrice pot fi exemplificate prin intermediul jocurilor MGSC.

O activitate psihosocială care implică matematica, denumită de animatoare „Numericus”, sau mai bine zis „Numerele țărilor”), efectuată de către unul dintre cadrele didactice, care predă copiilor cu vârsta de 7 ani, a fost următoarea: au fost desenate cu cretă mai multe numere în interiorul unor cercuri. De asemenea, fiecare copil avea un număr propriu inscripționat pe tricou. Copiii au trebuit să alerge și să se adune în diferite mulțimi, așa cum le-a cerut învățătoarea lor: Au trebuit să adune numerele lor astfel încât să corespundă cu diferite perechi de numere scrise - având o anumită perioadă de timp la dispoziție - au trebuit să elaboreze împreună o strategie și să se ajute reciproc în cazul în care nu reușeau.

O altă formă de joc poate fi formarea unor grupuri în funcție de sumă sau diferență și formarea unui număr împreună (să zicem să obținem 10) prin gruparea a 4 copii.

După joc și împărtășirea feedbackului experienței lor, copiii cântă „Cântecul numerelor” - din nou, acesta poate fi predat în limba maternă/limba străină - sau pot chiar să inventeze un cântec al grupului 😊.

Cei mai mici copii de la grădiniță pot învăța numerele și prin pozițiile corpului - acest lucru poate funcționa foarte bine ca activitate complementară jocului de contact „**Nume și gesturi**”.

Un alt joc psihosocial care îi poate ajuta pe copii să învețe diferența dintre cifre și numere este „**Doi sunt prea puțini, trei sunt prea mulți**”: Fiecare copil reprezintă o cifră (1-9) - atunci când aceste cifre sunt unite de un alt copil, ca în acest joc, ele devin un număr. Din nou, acesta poate fi format ca un număr par sau impar. De asemenea, acest joc evidențiază faptul că lucrul în echipă este esențial, „puterea” cifrelor crește atunci când acestea devin numere.

Un alt joc care poate fi corelat matematicii este unul dintre cele mai populare și îndrăgite jocuri psihosociale, și anume „**Mingea în cinci pase**”. Cele două echipe de copii pot avea pe tricouri numerele scrise, calculate în funcție de numerele echipei (1-5). Elementele de **matematică** pot presupune, de exemplu, faptul că respectivii copii trebuie să reușească trei pase în loc de 5 și să obțină suma unui număr par/impar și să primească un punct.

****Alte teme și jocuri MGSC care pot fi corelate cu programa școlară:***

Subiectele legate de majoritate și minoritate, **drepturile omului**, discriminare și **cultură civică** pot fi conectate într-un mod impresionant pentru copii prin intermediul jocului folosit în timpul instruirii MGSC: „**Etichete colorate**”. Activitatea oferă o descriere metaforică a societății și are un impact puternic asupra copiilor.

Jocul MGSC de cooperare intitulat „**Mașina nebună**”, în care fiecare copil din grup preia rolul și imită o parte funcțională a mașinii, poate deveni și jocul „Întregului corp” și poate fi utilizat pentru a deschide discuția și pentru a împărtăși după joc informații legate de **anatomie** și fiziologie, de funcționarea generală a corpului nostru. Chiar dacă poate părea doar un joc metaforic, acesta poate fi folosit ca un excelent canal prin care cunoștințele pot fi împărtășite și aprofundate. Iar pentru copii poate fi un moment excelent pentru a-și pune imaginația la contribuție.

Jocul de prezentare „**Vânătoarea înlănțuită**” din manualul MGSC îi poate ajuta pe copii să înțeleagă totodată cum toate elementele din natură sunt interconectate între diferite regnuri, și toate sunt necesare în univers. De asemenea, jocul poate fi interpretat și ca o metaforă pentru nevoia de unitate pentru tot, așa cum este pentru unul singur.

Un joc MGSC care poate avea legătură cu ora de chimie și cu fenomenul de agregare, poate fi, de exemplu, jocul albanez „**Îngheață / dezgheață**”, așa cum jocul „**Curent electric**” este util pentru predarea principiilor **electricității**.

Evident, informația teoretică este absolut necesară și bineînțeles că nu este suficient doar a juca jocuri, dar jocul psihosocial este o metodă pe care copiii, jucându-o, o vor îndrăgi și nu o vor uita.

... între timp.....

Ce se poate întâmpla cu părinții acestor copii? Haideți să organizăm o întâlnire imaginară în școală cu aceștia....

În mod tradițional, părinții sunt „chemați” la școală cu ocazii oficiale, precum serbările semestriale sau o dată la un interval de timp, atunci când învățătorul/dirigintele prezintă calificativele copiilor sau situațiile speciale care apar și care sunt legate, de obicei, de diferite probleme.

„...Părinții nu au timp, părinții sunt atât de ocupați cu munca, părinții nu sunt interesați să mențină o relație cu școala, copiii sunt un produs al educației părinților și

așa mai departe...etc....” auzim aceste expresii de atâtea ori...dar, de fapt, părinții de multe ori nici măcar nu știu cum pot să ia legătura cu școala, nici să se conecteze cu propriul copil și au nevoie de un „spațiu” așa cum este cel care poate fi creat prin aceste întâlniri psihosociale pentru a fi „ascultați”, înțeleși cu adevărat și pentru a se putea juca în sfârșit.

Astfel, rezultatul dorit și sperat se va reflecta într-o colaborare îmbunătățită și o comunicare reală între părinți, copii și profesorii acestora. Auxiliarul MGSC pentru cadre didactice/profesori include un modul pentru părinți și copii. Pot fi utilizate diferite metode pentru adulți, cum ar fi: studii de caz, brainstorming, jocuri pe roluri și simulări, lucrul în echipă pe diferite sarcini, discuții în grup și așa mai departe.

Majoritatea părinților sau cel puțin un procent semnificativ al acestora își doresc să vină la școală și să participe la întâlniri relaxante și prietenoase împreună cu copiii lor și cu profesorii acestora.

Iar echipa formată din părinte și copilul mic își poate dori să se joace și să participe, de exemplu, la activități de bricolaj împreună, ca parte a programului extracurricular.

În cazul elevilor de gimnaziu, în cadrul întâlnirilor cu părinții stabilite de către profesori în vederea consolidării eforturilor părinților și ale profesorilor, pentru o mai bună pregătire a copilului pentru examene, abordarea MGSC reprezintă o metodă excelentă care poate fi aplicată în cadrul acestor întâlniri.

Părinții copiilor care se pregătesc pentru un examen (copii de 13-14 ani) pot fi invitați să participe la o scurtă sesiune de jocuri, după cum urmează:

În primul rând, ca activitate de încălzire, se vor prezenta, vor da mâna cu alți părinți și vor împărtăși hobby-urile copiilor lor. În măsura în care le cunosc. Ulterior, aceștia pot încerca să se grupeze după criteriul prietenilor cunoscute, formate între copiii din clasă. Aceștia se pot ajuta reciproc pentru a putea îndeplini sarcina.

Sau pot juca jocul cu **poștașul**, înmânând „scrisori” tuturor părinților care se confruntă cu diferite dileme parentale, pentru a se asigura că toți părinții își schimbă locul.

În continuare, aceștia pot juca un joc pe roluri, care pune în acțiune diferite tipuri de reacții/comportamente ale copilului și ale părinților și care le oferă **strategii mai bune de comunicare** sau se pot implica, în echipe mici, într-o activitate descrisă în modulul de reziliență din manualul MGS - **harta realizării unui obiectiv**, pentru depășirea obstacolelor cu ajutorul resurselor deținute. Acest joc poate fi jucat și într-

un mod colectiv, contribuind la evidențierea unui număr considerabil de resurse pe care părinții le pot folosi pentru a-și sprijini copiii și a-i ajuta înainte de examene.

La final, participanții pot participa la un exercițiu de relaxare simplu, dar foarte util, de respirație și vizualizare, pe care îl pot implementa împreună cu copilul în momentele tensionate care apar înainte de o evaluare sau de un examen. O vizualizare care să includă metafore care să simbolizeze reușita / sau o activitate pe care părinții o pot încheia prin realizarea unui obiect de bricolaj - un cadou pentru copil - sau prin redactarea unei scurte „scrisori” de încurajare pentru copil și pe care acesta să o poarte asupra lui în ziua examenului.

Pentru a crea și menține o relație bună între părinți și profesori, se recomandă o participare mixtă la cursurile de instruire MGS, care să includă profesori și părinți din școală. Apoi, aceștia vor forma împreună o echipă care va dezvolta comunitatea școlară prin mișcare, jocuri, sport și creativitate. Aceștia vor putea, în sfârșit, vorbi aceeași limbă!

De asemenea, o modalitate bună de a conecta părinții, profesorii și, nu în ultimul rând, copiii este aceea de a participa împreună în tabere sau la activități în aer liber.

Alte activități relevante, care pot avea loc în cadrul ședințelor cu părinții, sunt descrise în ghidul de **activități psihosociale pentru părinți**, elaborat de Fundația Terre des hommes Moldova, care include multe activități interesante. Ghidul este creat ca un program de tip „Școala pentru părinți” și descrie 10 ateliere interactive care implică cu adevărat părinții, profesorii și, uneori, copiii.

Înainte de începerea programului, părinții sunt informați cu privire la scopul întâlnirilor, perioada, ora și durata acestora, implicarea lor în program și regulile aplicabile grupului. Apoi, aceștia parcurg și practică activități psihosociale după cum urmează:

„Petrecerea”- Obiectiv: de a le ura bun venit participanților în programul de inițiere și de a facilita socializarea și comunicarea dintre aceștia. Părinții și copiii sunt invitați la o petrecere comună unde își vor schimba rolurile între ei. Subiectul scenariului poate fi, de exemplu, „prima zi de școală”, dar și oricare altul, cum ar fi „duminica acasă” sau „cumpărături în oraș”. Jucătorii trebuie să inventeze dialoguri și comportamente în concordanță cu tematica.

„Istoria numelui meu” - Obiectiv: părinții descoperă importanța cunoașterii istoriei propriului nume și conștientizează importanța folosirii unui diminutiv în relația cu copilul lor.

În acest sens, părinții sunt rugați să împărtășească grupului istoria propriilor nume, persoanele care le-au ales și motivul pentru care le-au ales. De asemenea, părinții pot prezenta o calitate reprezentativă pe care știu că o au sau pot alege să prezinte lucrul pe care îl cunosc cel mai bine. În cazul în care nu au făcut-o până acum, aceștia trebuie să împărtășească acest lucru cu copilul lor și să observe cum reacționează acesta atunci când este în centrul atenției.

„Desenul copilăriei mele” - Obiectiv: părinții reflectă asupra copilăriei lor și conștientizează importanța de a petrece mai mult timp cu copilul. De asemenea, aceștia trebuie să mediteze asupra propriului lor stil de a avea o relație cu copilul lor.

Pe parcursul activității se vor evidenția sentimente legate de copilăria, de mentorii lor, de momentele triste/fericite și așa mai departe. Ce ți-ai dori să nu se mai repete niciodată? De asemenea, aceștia vor fi rugați să descopere, ca temă pentru acasă, trei posibilități prin care își pot face copilul să se simtă iubit și să înceapă să le pună în practică.

„Ajută-mă să reușesc!” - Obiectiv: la finalul activității, părinții trebuie să poată identifica necesitățile copiilor lor raportate la vârstă și nevoile acestora de a fi sprijiniți în cadrul dezvoltării sănătoase a personalității lor.

Participanții sunt împărțiți în trei, unul va avea ochii închiși, altul îl va ghida prin indicii verbale, iar al treilea va crea obstacole folosind diferite obiecte din sală (scaune, creioane, etc.). Persoana care are ochii închiși nu trebuie să atingă niciunul dintre obiectele așezate pe traseu. Ulterior, în timp ce se oferă feedback-ul, aceștia își vor împărtăși sentimentele și opiniile cu privire la obstacolele și abilitățile utilizate de către copiii lor. De asemenea, vor reflecta asupra a ceea ce se poate întâmpla atunci când nevoile copilului de a fi îngrijit și îndrumat nu sunt îndeplinite, care ar putea fi consecințele. Ca temă pentru acasă, părinții vor ruga copiii să împărtășească așteptările pe care le au de la părinți și, ulterior, vor încerca să le îndeplinească.

„Invitație la dialog” - Obiectiv: părinții trebuie să conștientizeze importanța diferitelor modalități de comunicare cu copiii lor și să practice mai mult comunicarea nonverbală în relația cu aceștia. Jocurile utilizate sunt descrise în manualul MGS pentru instructori.

Cursa cu obstacole - Obiectiv: părinții trebuie să conștientizeze multitudinea de influențe/informații pe care le trăiesc/primesc copiii lor și să reflecteze asupra modului în care comunică cu propriii copii.

Părinții sunt rugați în primul rând să identifice posibilele obstacole de comunicare dintre ei și copii, după care obstacolele trebuie să fie scrise pe diferite hârtii și

Împrăștiate în toată sala. Jocul este foarte asemănător cu „Ghidul văzător ” din manualul MGS, dar în acest caz ghidul va rămâne doar la punctul final al drumului și va încuraja și ghida părintele „nevăzător ” care va parcurge singur traseul. Ceilalți părinți pot alege să blocheze sau să ajute ghidul. Dacă părintele nevăzător greșește de două ori, atunci vine rândul altei perechi să încerce.

Gestionarea conflictelor – Obiectiv: părinții să devină capabili să identifice numeroasele cauze care pot genera conflicte în familie și să conștientizeze faptul că problemele nerezolvate pot degenera în timp și pot avea consecințe neplăcute.

Părinții vor fi rugați să facă un brainstorming și să identifice împreună principalele cauze care generează conflicte în familie. Apoi, aceștia vor lucra în grupuri diferite și vor elabora două scenarii: unul care duce la soluționarea conflictului respectiv și unul care nu îl soluționează și unde încep să apară consecințele.

În cadrul ședinței ulterioare de dezbatere este necesară explorarea suplimentară a sentimentelor acestora și a diferitelor tipuri de situații familiale și, de asemenea, facilitarea unei reflecții asupra modului de cooperare cu copiii în vederea soluționării conflictelor.

Comportamentele constructive și deconstrucive ale adulților – Obiectiv: părinții înțeleg mai bine emoțiile și sentimentele copiilor la diferite vârste și sunt capabili să identifice comportamentele care pot asigura dezvoltarea respectului de sine pentru copii.

Părinții vor lucra în perechi A/B și vor face schimb de roluri. Fiecare dintre ei va împărtăși cu perechea sa ca și cum ar fi părinte - va împărtăși o întâmplare tristă în legătură cu părintele său, un moment în care a fost rănit / în al doilea rând, un moment în care a fost încurajat și ajutat de părintele său.

În continuare, părinții vor fi rugați să își analizeze comportamentul în raport cu copilul și să evite în viitor comportamentele care sunt distructive.

Invitație la dialog - Obiectiv: părinții și copiii lucrează în echipă și comunică, își utilizează abilitățile, sunt implicați activ în rezolvarea sarcinilor. Aceștia vor juca în echipe formate numai din părinți și numai din copii. Aceștia vor avea la dispoziție același timp pentru a termina un puzzle. Apoi, echipele vor avea un moment pentru a-și împărtăși experiența și aspectele pe care le- au învățat cu privire la perechea lor și cu celelalte perechi.

Limbajele iubirii - Obiectiv: părinții trebuie să devină conștienți de necesitatea de a petrece timp liber cu copilul lor, de a-l încuraja și de a-l mângâia. Părinții trebuie să

completeze o listă cu cele mai interesante activități pe care urmează să le facă împreună cu copiii lor și să aleagă împreună cu copilul o activitate pe care o vor pune în aplicare.

Părinții interpretează diferite roluri în perechi: un scenariu în care părintele și copilul plănuiesc o activitate comună și dorită / un scenariu în care copilul este descurajat și nehotărât, iar părintele îl încurajează pentru ca acesta să își recapete puterea de a avea din nou încredere în el însuși, un scenariu care corespunde nevoii de a oferi mângâieri cu privire la modul în care părintele trebuie să se comporte.

Încurajări! Activitatea cu păpușa! - Obiectiv: la finalul activității, părinții vor putea recunoaște necesitatea de a înțelege mai bine viața interioară a copiilor lor, de a identifica propriile comportamente care pot dăuna relațiilor pe care le au cu copiii lor și pe cele care sunt sănătoase și utile. Nu în ultimul rând, aceștia vor putea să identifice abilitățile necesare pentru o relație pozitivă cu copiii lor.

Inițiatorul activității scrie pe diferite bucăți de hârtie cele mai frecvente fraze, pozitive și negative, care sunt folosite de către părinți atunci când se adresează copiilor lor. De exemplu: „Ești o comoară!” / „Mi-am făcut griji pentru tine.” / „Ești un prost!”, „Mi-ai distrus viața!” etc. Părinții trebuie să selecteze apoi fraza relevantă pentru copilăria lor și modul în care se raportează la aceasta în prezent.

În continuare, cel care inițiază activitatea prezintă o păpușă drăguță desenată pe o bucată de A3 și le cere părinților să o descrie. (De exemplu, este veselă, are ochi frumoși, etc.). Apoi, hârtia cu păpușa trece pe la fiecare părinte, iar aceștia trebuie să îi adreseze o expresie urâtă din celălalt exercițiu și apoi să taie o bucată de hârtie care reprezintă păpușa. În al treilea moment al activității, păpușa va trece din nou pe la fiecare, dar de data aceasta părinții trebuie să repare bucățile tăiate, aplicând lipici și cerându-și scuze pentru cuvintele urâte pe care i le-au adresat.

Dezbaterea ulterioară va include întrebări legate de starea păpușii de după exercițiu, ce s-a schimbat, ce pot simboliza semnele din corpul păpușii, ce rămâne în inima copilului atunci când i se adresează cuvinte urâte și așa mai departe...

„Eu și copilul meu” - Strategii de disciplină pozitivă - obiectiv: părinții pot identifica și aplica modalitățile de disciplină pozitivă și pot analiza avantajele disciplinei pozitive.

Inițiatorul activității le prezintă părinților diferite imagini care includ un părinte și un copil și unde sunt simbolizate diferite tipuri de comportamente (atitudine de încurajare / admonestare a copil). Fiecare părinte trebuie să răspundă la întrebări legate de relația dintre copil și părinte, așa cum reiese din imagine. În cazul imaginii în care

părintele țipă, întrebările posibile sunt: cine este acest adult? / De ce țipă? Ce simte copilul? Dar adultul? Ce crede copilul despre adult? Ce alte metode poate folosi adultul pentru a explica ceva?

În cazul imaginii în care părintele pare că îl încurajează pe copil, întrebările pot fi legate de ceea ce simt părintele și copilul, de ce gândește copilul, precum și de cuvintele folosite pentru a-l felicita. Cum poate arăta viitorul acestui copil?

Activitățile de cooperare includ toate abordările și jocurile MGS în care se pot implica părinții pe parcursul întâlnirilor.

Responsabilitățile copilului - Obiectiv: părinții trebuie să poată înțelege responsabilitățile pe care un copil le poate avea în funcție de vârsta sa și să reflecteze asupra propriilor modele de comportament în interacțiunea cu copiii lor și asupra posibilelor consecințe.

Părinții trebuie să completeze un formular în funcție de responsabilitățile pe care le-au avut în copilărie și apoi să reflecteze asupra diferitelor responsabilități pe care trebuie să și le asume copiii lor. Aceștia trebuie să răspundă la întrebările care se referă la diferența dintre a fi implicat în activități casnice în copilărie sau a fi exploatat prin muncă. Ulterior, părintele trebuie să creeze împreună cu copilul un orar care să respecte, de-a lungul săptămânii, timpul de învățare, timpul de odihnă și timpul de joacă pentru copil.

CONCLUZII

În concluzie, este necesar suportul educațional, social și psihologic pentru familia, respectiv copilul aflat în situație de risc și/sau CES precum și aplicarea metodologiilor reglementate prin cadrul legislativ cu respectarea drepturilor acestor categorii vulnerabile. Parteneriatul școală-familie, trebuie să fie unul funcțional, bazat pe obiective comune, care să susțină parcurgerea unui traseu educațional de succes.

Având în vedere cele prezentate anterior, considerăm necesar să subliniem importanța anumitor elemente cheie care, urmărite și implementate cu seriozitate, pot conduce la obținerea unor rezultate de excepție:

- Implicarea tuturor factorilor care contribuie la dezvoltarea unei personalități armonioase a copilului aflat în situație de risc, pentru a deveni adultul echilibrat al societății în curs de evoluție și dezvoltare socio-psiho-emoțional;
- Aplicarea unor metode și tehnici instructiv-educative creative care să motiveze beneficiarul să frecventeze școala, creând astfel un mediu prietenos în grupul de elevi, facilitând creșterea stimei de sine;
- Perfecționarea continuă a cadrelor didactice în domeniul CES, în vederea oferirii unui suport real pentru copii și familiile acestora; a schimburilor de experiență cu diferite comunități în curs de dezvoltare în vederea conștientizării de către beneficiarii sistemului educațional, că mai sunt persoane care se confruntă cu aceleași dificultăți crescând astfel motivația pentru parcurgerea traseului educațional;
- Oferirea de exemple pozitive, prin prezentarea unor personalități care au reușit în viață, având o istorie asemănătoare cu a acestor copii din grupul țintă;
- Implicare în activități extrașcolare cu obiective care să faciliteze dezvoltarea personalității elevilor, cât și îmbunătățirea relațiilor intrafamiliale pentru susținerea copilului în alegerea unei cariere de succes.

În ceea ce privește programul de after-school implementat în cadrul proiectului „Inițiativa pentru educație-NOROC”, considerăm că este relevantă continuarea acestui

tip de intervenție în școli, pe o perioadă mult mai lungă de timp, astfel încât, progresele care se înregistrează la nivelul de dezvoltare a abilităților copiilor să se consolideze. Aceste progrese ar putea fi observate cu acuratețe în cadrul unui studiu longitudinal, care ar analiza evoluția lor în timp, de-a lungul unui ciclu școlar.

Ne propunem ca prin intermediul site-ului proiectului dar și prin intermediul rețelei de școli resursa, rețea construită pe perioada de implementare a proiectului, să promovăm publicului larg, cadre didactice, părinți, studenți la pedagogie, cursurile oferite cadrelor didactice, oferind astfel oportunitatea tuturor celor care sunt interesați de îmbunătățirea abilităților de lucru cu copii cu CES sau în risc de abandon școlar de a cunoaște o serie de tehnici și activități de lucru pentru aceștia. De asemenea, e util ca învățătorii și profesorii să beneficieze de cursuri de dezvoltare personală, care le vor permite o bună cunoaștere de sine și interpersonală - ceea ce le va facilita relaționarea viitoare cu copiii cât și implicarea în educație.

Ne dorim să existe o continuitate a activității comunității de practică, formată din cadrele didactice sau/si din mentorii voluntari, psihopedagogi care au funcționat pe toată perioada de funcționare a proiectului ca o rețea de sprijin reciproc, conducând la schimburi de bune practici, dezvoltarea constantă a competențelor, suport în depășirea oricăror problemelor.

Prin activitățile derulate în cadrul proiectului dar mai ales în cadrul atelierelor cu părinții am înțeles că este foarte important să existe o relație bună cu părinții și să crească încrederea acestora în importanța educației și a școlii dar mai ales, este important, încrederea că poate exista o alianță între profesor – părinte- copil, benefică pentru evoluția copiilor. În plus, prin implicare voluntarilor, elevi de liceu, am înțeles că este bine să fie stimulată participarea copiilor și tinerilor în crearea unor programe școlare de recuperare care să corespundă nevoilor lor de dezvoltare crescând astfel gradul lor de implicare în viața școlară.

Avem speranța că prin intervenția noastră în școli am reușit să aducem mai multă cunoaștere, armonie și încredere în procesul de învățare. Suntem siguri, datorită feedbackului pozitiv primit de la elevii implicați în cadrul proiectului, că prin sprijinul direct acordat acestora (ghiozdane echipate, tabără școlară, cărți, materiale pentru activități creative, kituri sportive) am facilitat accesul la educație și am încurajat participarea activă și interactivă a acestora cu școala și comunitatea căci „*scoala te poate ridica, îți poate da aripi*”.